

Andrej Hlinka v poézii

Andrej Hlinka v poézii

ZOSTAVIL MARTIN LACKO

BYTČA
2024

MARTIN LACKO (ZOST.)

ANDREJ HLINKA V POÉZII

Bytča

2024

2. doplnené a rozšírené vydanie.

© Martin Lacko

© Slovenský dejepisný spolok

Slovenský dejepisný spolok

1. mája 35/4

014 01 Bytča

Zdroj fotografie na obálke:

Slovenský národný archív, fond STK

ISBN 978-80-973443-7-5

OBSAH

SLOVO NA CESTU (Martin Lacko)	9
-------------------------------	---

ČERNOVÁ

M. POHRONSKÝ ČERNOVÁ	15
IZIDOR ŽIAK SOMOLICKÝ ČERNOVÁ 1907	18
JIŘÍ MAHEN ČERNOVSKÁ MASSAKRA	23
ADOLF HEYDUK ČERNOVÁ	30
ALOJZ KOLÍSEK SIROTÁM ČERNOVSKÝM	32
IGNÁC GREBÁČ ORLOV ČERNOVSKÝM MUČENÍKOM	33
IVAN JAVOR ČERNOVÁ 1907 – 1937	36
IVAN GALL ČERNOVÁ	38
HADRI-DREVENICKÝ ČERNOVÁ	39
ANDREJ ŽARNOV ČERNOVÁ	41
LADISLAV HOHOŠ ČERNOVSKÁ OTÁZKA	43
LADISLAV HOHOŠ ČERNOVSKÁ BALADA	44
ŠTEFAN SONDERLICH ČERNOVÁ	46
JÁN OKÁE ČERNOVÁ	47
LADISLAV LAJČIAK U NÁS	49
JURAJ KUNIAK ČERNOVSKÁ BALADA	52
TEODOR KOHÚT NECH V PAMÄTI ZOSTANE	55

ŽIVOT

ANDREJ HLINKA K OTČINE	59
JÁN ĎATEE OHLAS ĽUDÁKOV	61
JÁN ĎATEE BRATIA!	63
JÁN ĎATEE HLINKOVI	64
LADISLAV HOHOŠ ANDREJOVI HLINKOVI	66
LADISLAV HOHOŠ PIESEŇ O SEDEMDESIATICH KRÍŽOCH	67
LADISLAV HOHOŠ TOTO JE ANDREJ HLINKA	69
IGNÁC GREBÁČ-ORLOV SVÄŤ, SLOVENSKO, SVÄŤ!	70

IGNÁC GREBÁČ-ORLOV ANDREJOVI HLINKOVI	72
IGNÁC GREBÁČ-ORLOV ANDREJOVI HLINKOVI	74
ANDREJ ROLÍK ANDREJOVI HLINKOVI	76
ANDREJ ROLÍK PRÍVET ANDREJOVI HLINKOVI	78
JÁN KOVALIK-ŮSTIANSKY HLINKA	79
JÁN KOVALIK-ŮSTIANSKY POL STRANY!	82
ŠTEFAN SONDERLICH NA MÍROVE	83
IVAN JAVOR SEDEMDESIATROČNÉMU ANDREJOVI HLINKOVI	85
FERKO URBÁNEK 70	88
HADRI-DREVENICKÝ ODKAZ Z RUŽOMBERKA	90
MATEJ JEVJAK VODCOVI	92
VALENTÍN BENIAK HLINKA ŽIVÝ	93
ANDREJ ŽARNOV MSGROVI ANDREJOVI HLINKOVI	94
JURAJ OHRÍVAL ANDREJ HLINKA	97
OTOŠ HATALA-MICHALOV ANDREJ HLINKA	99
JÁN GRAČKA Ó TY ÚBOHÉ SLOVENSKO	101
MARIE FRIMLOVÁ DNES V LITOMÝŠLI	103
ĽUDMILA KRIŽANOVÁ VODCOVI NÁRODA	106

REQUIEM (AUGUST 1938)

VALENTÍN BENIAK UMIERAJÚCI HLINKA	109
VALENTÍN BENIAK HLINKA	111
RUDOLF DILONG UŽ NESÚ TRUHLU	112
HADRI-DREVENICKÝ SAMI SME OSTALI	113
FRANTIŠEK HEČKO ANDREJ HLINKA	114
PAVOL GAŠPAR HL BINA NAD HLINKOVOU RAKVOU	115
LADISLAV HOHOŠ UMREL ANDREJ HLINKA	116
IVAN JAVOR ZA ANDREJOM HLINKOM	122
IVAN JAVOR SLOVENSKÁ PRÍSAHA	124
MARUŠA JUSKOVÁ LEN PROSTÁ PIESEŇ	126
JÁN MILO MILOV KEĎ VODCA USNUL	127
PAEO OLIVA MŔTVY ANDREJ HLINKA	128
IGNÁC GREBÁČ ORLOV I KLESOL OROL	129

M. Š. PILEROV NÁRUČIE SLOVENSKA	132
HELENA RIASNICKÁ TRYZNA	137
JANKO SILAN MODLITBA	138
JANKO SILAN Z ELÉGIÍ ZA ANDREJOM HLINKOM	139
BOHDAN ŠÍP PRISAHÁM	142
BOHDAN ŠÍP LEGENDA NAJPRÁVDIVEJŠIA	143
SVETLOSLAV VEIGL NAD HROBOM ANDREJA HLINKA	145
ANDREJ ŽARNOV OSTATNÉ DEFILÉ	146

DODATOČNÉ REQUIEM

ŠTEFAN SONDERLICH PADOL VODCA...	151
ŠTEFAN SONDERLICH DNES NAPOSLEDY...	152
ŠTEFAN SONDERLICH HLAS ZVONOV...	153
ŠTEFAN SONDERLICH ŠTYRIDSAT' ROKOV...	155
ŠTEFAN SONDERLICH ZA BOHA, ZA NÁROD...	156
ŠTEFAN SONDERLICH NA TVOJ HROB...	157
ŠTEFAN SONDERLICH ZHASLY SVETLÁ...	159
HADRI-DREVENICKÝ ANDREJ HLINKA	161
HADRI-DREVENICKÝ MŔTVEMU VODCOVI	163
HADRI-DREVENICKÝ NA CESTU DO MAUZOLEA	165
HADRI-DREVENICKÝ ODIŠIEL HOSPODÁR	167
HADRI-DREVENICKÝ UMREL VODCA	169
HADRI-DREVENICKÝ LIST ZVEČNELÉMU VODCOVI	171
HADRI-DREVENICKÝ PRED ROKOM	173
ANDREJ ŽARNOV HLINKA	175
MILAN HVIEZDIN A. HLINKOVI	176
CYRIL HARMATA -MILOTÍNSKY ODKAZ A. HLINKOVI	177
DOMINIK ŠTUBŇA ZÁMOSTSKÝ SPOMIENKA	178
IGNÁC GREBÁČ-ORLOV VEČNE ŽIVÝ	180
JÁN FRÁTRIK UŽ KLESOL! UŽ DOKONAL!	182
SEVERÍN G. ZRUBEC HOJ, TY SI NEUMREL	184
FRANTIŠEK HEČKO ANDREJOVI HLINKOVI	186
JÁN HLOŽKA ZÁSTAVY VEJŮ...	187

ZVON A. HLINKA	188
MATEJ JEVIŠ VODCOVI NÁRODA	189
ANDREJ HORA KEĎ UMREL HLINKA	192
(AUTOR NEUVEDENÝ) SPOMIENKA	193
(AUTOR NEZNÁMY) SPOMIENKA	194

DRUHÝ ŽIVOT

RUDOLF DILONG ANDREJ HLINKA	199
RUDOLF DILONG ANDREJ HLINKA	201
SVETLOSLAV VEIGL HLINKOVA MLÁDEŽ	203
SVETLOSLAV VEIGL VODCOVI	204
VALENTÍN BENIAK TAKTO BY HOVORIL HLINKA	205
GORAZD ZVONICKÝ ANDREJ HLINKA	207
MARIAN ŽIAR ANDREJ HLINKA	213
ANNA MIKUŠOVÁ ANDREJ HLINKA	215

PO ROKU 1989

MICHAL KOSCELANSKÝ MŮDRE SLOVÁ	219
MICHAL KOSCELANSKÝ SEMENO UŽ KLÍČI	220
MICHAL KOSCELANSKÝ SPOMIENKA NA A. HLINKU	222
ŠTEFAN MORAVČÍK HLINENÝ NÁROD	224
ŠTEFAN MORAVČÍK RUŽOMBERSKÁ GOLGOTA ANDREJA HLINKU	226
ŠTEFAN MORAVČÍK ŽELEZNÉ PÁTRIČKY ANDREJA HLINKU	227
SVETLOSLAV VEIGL RUŽOMBEROK	228
SVETLOSLAV VEIGL OTEC NÁRODA	229
M. ŠEBO OTCOVI NÁRODA	231
JAROSLAV REZNÍK PRECHÁDZKA PO NÁMESTÍ ANDREJA HLINKU	233
GUSTÁV HUPKA OROL NAD TATRAMI	234
LADISLAV LAJČIAK PRAVDA SI NÁJDE SVOJHO TRPITEĽA	235
PETER VALO ODPUSŤ MI OTEC, ŽE SOM ŤA ZAPREL...	238
JÁN RAJNÍČ SPOMIENKY (1938 – 1992)	239
VILIAM HORNÁČEK OTEC NÁRODA	241
DOSLOV (František Vnuk)	245

SLOVO NA CESTU

Životnými medzníkmi Andreja Hlinku, ktorého národ poctil čestným titulom „Otec národa“, sú 16. august 1938, keď sa s týmto svetom rozlúčil a 27. september 1864, keď naň zavítal.

Polokráhľe, 155. výročie jeho narodenia v roku 2019 bolo príležitosťou pripomenúť si tohto velikána slovenských dejín, vzdať mu hold, hoci len skromnou antológiou poézie. Dnes, pri 160. výročí jeho narodenia prichádza k čitateľom druhé, doplnené a rozšírené vydanie. Namiesto pôvodných 67 básní ich teraz prináša 115.

Básne majú jednu veľkú výhodu: pár riadkami dokážu vyjadriť viac, ako traktáty historikov či romány spisovateľov. Nazdávame sa, že je to potrebné práve v dnešnej dobe, keď samotný Hlinka i hlinkovské – teda národno-kresťanské hodnoty – sú označované za prežité, nežiadúce, ba začínajú byť vytesňované až prenasledované.

Je síce stále v platnosti zákon o zásluhách Andreja Hlinku, ale prakticky sa nevykonáva, neuplatňuje sa. Neudeľuje sa už ani štátne vyznamenanie Rád Andreja Hlinku. Hlinka sa vytratil nielen z bankoviek, ale aj z pozornosti najvyšších štátnych a verejných činiteľov. Mizne aj z učebných osnov a škôl vôbec. O nič lepšie to s Hlinkovou pamiatkou nevyzerá ani v katolíckej cirkvi. Hoci tejto obetoval prakticky celý svoj život, dnes ho už nevyzdvihujú biskupi ani kňazi a zmizol i z katolíckych médií.

Najhoršia situácia je v médiách, dnes už takmer bezozvyšku ovládaných cudzím kapitálom. Pri prezentácii slovenského vodcu sú plné pohrdlivých až nenávisťných hodnotení.

Vzťah k velikánom našich dejín je obrazom stavu národa a jeho hodnôt ale aj celkovej situácie v Európe a vo svete. Pre vládnuce nadnárodné, globalistické kruhy, ktoré pracujú na nastolení nového svetového poriadku, v ktorom už národné štáty ani kresťanstvo nemajú mať miesto, sú osobnosti typu Hlinku neprijateľné. V kotli tzv. „multikultúrnej“, „novej Európy“ sa majú rozplynúť aj Slováci, ktorí

týmto kruhom zvlášť prekážajú. Pre tieto kruhy sú Hlinkove idey krajne nebezpečné. Trestnou sa stala už propagácia Hlinkovo kľúčového politického heslo „Slovensko Slovákom“. V roku 2024 politická polícia NAKA stíha ľudí, ktorí sa hlásia k odkazu tohto veľikána našich dejín, k jeho heslu „Za Boha života, za národ slobodu“...

Aj rovnoramenný, autonomistický dvojkríž, symbol hlinkovskej politiky, je dnes na zozname zakázaných symbolov a za jeho používanie či propagovanie sú ľudia trestaní.

Morálnou povinnosťou historikov je nielen vykonávať vedecký výskum, ale poznatky o našej histórii – o jej veľkých udalostiach či osobnostiach – aj sprostredkovať verejnosti, národu. Brať si z nich ponaučenie, vystríhať pred opakovaním určitých chýb, inšpirovať sa morálnymi vzormi, ktoré z histórie ľudstva a národa vyčnievajú, presadzovať hodnoty, za ktoré títo veľikáni boli ochotní obetovať svoje zdravie i životy. A práve to bola aj pohnútkou na vydanie tohto skromného dielka. Máme nádej, že verejnosti ukáže iný obraz Andreja Hlinku než ukazujú dnešné nenávistné médiá a dezorientovaní politici – obraz hlbokej úcty, ktorú k nemu prechovávali najlepší spisovatelia a básnici svojej doby...

Prirodzene, nebolo v silách a možnostiach jedného človeka zhromaždiť všetky básne zložené Andrejovi Hlinkovi. To ani nebolo cieľom. Dielo je iba výberom, antológiou.

Skladá sa z piatich častí.

Prvú tvoria básne venované tragickej masovej vražde v Černovej v októbri 1907 pri posviacke černovského chrámu.

Sú tu aj menej známi autori. Jedným z nich je aj evanjelický kňaz, slovenský rodák, reverend Andrej Rolík (napísal ju pri príležitosti návštevy Hlinku v USA v r. 1926). V štáte Ohio vtedy dokonca viedol uvítaciu ceremóniu A. Hlinkovi. Či Ján Ďateľ, chudobný katolícky kňaz a národný buditeľ, rodák z Liptova, ktorý sa vydania svojej jedinej básnickej zbierky ani nedožil. Alebo dedinský učiteľ Ladislav Hohoš. Niektoré básne boli v čase svojho prvého vydania cenzurované. Netreba zabúdať, že Československo bolo pre Slová-

kov epochou kultúrneho rozmachu, ale súčasne aj epochou cenzúry, ktorú za Uhorska nepoznali. Tá zasahovala aj do vydávania básní; vidno to napr. pri básni Ignáca Grebáča Orlova, ktorú štátny cenzor v Kalendári HSEŠ nepustil.

Druhá časť antológie je prepisom zbierky Requiem za Andreja Hlinku, ktorú pri príležitosti jeho úmrtia zostavil Janko Silan a vyšla v nakladateľstve Ferka Urbánka a spol. v Trnave v roku 1938. Sú tu prepísané všetky básne zbierky, pričom báseň Ladislava Hohoša Umrel Andrej Hlinka sem bola zaradená v celistvosti – nie iba jej úryvok.

Zbierka Requiem je vlastne spontánnou reakciou básnikov na odchod Andreja Hlinku do večnosti. Jeho pohreb v Ružomberku v auguste 1938 bol najväčším pohrebom v našich dejinách; podľa dobových odhadov sa počet účastníkov pohyboval od 80 do 120 tisíc. V doslove k zbierke Janko Silan píše: *„My Slováci cítili sme (slzy), prijímali sme ich, rozplývali sme sa vždy v nich. Ale nikdy azda tak veľmi ale nikdy azda tak spontánne a odovzdane jak teraz po pohrebe najväčšieho hrdinu slovenského, Andreja Hlinku. Každé pole a každé hruda, každá cesta a každý list, každé steblo tráv celá naša krajina vylieva svoj žiaľ. (...) Kľaňajú sa mu, HLASU Hlinkovmu, aj básnici, nemôžu neoslavovať česť tohto muža...“*

Do tretej časti sme zaradili ďalšie básne venované Hlinkovmu odchodu, ktoré však neboli zaradené v zbierke Requiem.

Štvrtú poslednú časť, tvoria básne zložené Hlinkovi po jeho smrti, najmä v rokoch 1939 – 1945, keď jeho uctievanie dosiahlo najvyššiu mieru, ale aj po roku 1945, keď sa mohol pripomínať iba v exile, a potom na domácej pôde po roku 1990.

Máme nádej, že toto dielko nielen sprítomní hodnotový svet našich národných veľikánov z pohnutého obdobia konca tridsiatych rokov, ale tiež prispeje k tomu, že Hlinkov odkaz sa uchová i pre ďalšie generácie...

Martin Lacko

ČERNOVÁ

M. POHRONSKÝ

ČERNOVÁ

.....

(Nápev: Konopa, konopa, zelená konopa)

Černová, Černová,
Boľavá Černová!
Či sa bôle tvoje
Dakedy zahoja?

Černová, Černová,
Tvoja krv, Černová,
Vyliata po zemi
Ako Ábelova.

Vyliata po zemi
Hor' do neba kričí:
„Ó, Bože! Daj nám Ty,
Čo nám svet nežičí!“

Černová, Černová,
Krvavá Černová!
Krvou postriekaná
Tou vlasť Slováková.

Černová, Černová,
Krvavá Černová!
Krvou pokropená
Tvojou duša moja.

...

Rachot tvojej streľby
Po Slovensku letí,
Zo spania prebúdza
Bohuverné deti.

Rachot tvojej streľby
Tatrami otriasa,
Volá ku Slovákom:
„Pre Boha, hore sa!“

Rachot tvojej streľby
Po Tatrách buráca,
A srdce Slováka
Týpne a krváca.

Po grúňoch a bralách
Streľby ohlas letí,
Jačí: čo im hoden
Život Tatier detí.

Černová, Černová,
Tvoj nárek, stenania,
Všade žiale budí,
Kde žijú kresťania.

Černová, Černová,
Kto ťa rozveselí,
Ktože tvoje rany
Zahojí, zacelí?

Slovenská Černová!
Okrem Boha v nebi
Ktože s svete povie:
„Slováka mi nebi!“

Holúbočky sivé,
Neleťte dohora,
Z pušky namerenej
Striehne na vás mora.

Holúbočky sivé,
Svet vám nedovolí,
Aby ste sa v jasnom
Slniečku kúpaly.

Tá slovenská pravda
Predsa raz zvíťazí:
Krv padlých obetí
Zlosť sveta porazí!

Tá slovenská pravda
Predsa raz zvíťazí:
Mŕtvi z hrobov za ňu
Už bojujú s nami.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. XIV, 1907, s. 647.

IZIDOR ŽIAK SOMOLICKÝ

ČERNOVÁ 1907

.....

Vyzváňajú zvony,
na pohreb nás zovú
prepadli Tataři
v Liptove Černovú.

Idú čerti, idú,
v strachu deti kričia,
beda im, beda vám,
nešťastní rodičia!

Slnko sa čuduje,
nechce očiam veriť,
že sa čerti idú
s Pánom Bohom meriť.

Hviždia gule, hviždia,
otcovia padajú,
útle ženy v krvi
v prachu sa váľajú.

Stojí kostol, stojí,
v božskej sláve stojí,
veď si ho vystaval
národ v krvnom znoji.

Stojí kostol, stojí,
požehnanie čaká,
a tu letí k nemu
sberba Vlkolaka.

Beda ti, chrám Pána,
škoda tvej podoby,
veď ťa tí ovenčia:
zôkol-vôkol hroby.

Beda ti, chrám Pána,
že si dožil hodov,
akých nedosväť
nikto žiadnou vodou!

Bude ti, chrám Pána
posvätený krvou:
Cirkumdederunt me!
bohoslužbou prvou.

Slnko sa kaboní;
na miesto organa
rozlieha sa výkrik:
Vrahom večná hana!

Hviždia gule hviždia,
smädná zem krv pije:
že sa Pán Boh díva
vrahov nepobije?!

...

Mučeníkov pravých
ovenčí Boh žiarou,
ale pol Liptova
musí dať hrobárov...

Mučeníci praví,
v nežnej svojej viere:
bodaj“ nech krv s blatom
vrah nás večne žerie!

„Tak vám treba“, skučí
vlkolačie šteňa,
„starý“ nemá srdca,
šteňa má z kameňa.

Slniečko, zastri tvár
oblačným závojom,
lebo bolí vidieť,
že sme cudzí v svojom.

Slniečko, zastri tvár,
a tam žaluj hore,
že chcú našou krvou
zamaľovať more.

Vyžaluj ty Bohu
naše krivdy, bôle,
keď ich vyžalovať
nesmieme v kostole.

Smutne zvony zvonja
na pohreb volajú.
V Černovej neplačú,
vrahov preklínajú!

Podme, polievajme
slzami tie hroby,
v nich spia bratia, sestry,
obete poroby.

Padá rosa z neba
to sú slzy iste:
pomiluj, pomiluj,
veď sme Tvoji, Kriste!

Pomiluj, vyslobod',
alebo vzmuž ducha:
„Proti starým vrahom
nechoď bez obucha!“

Černová, Černová,
veď ňa kostol zdobí,
celý je červený,
zôkol-vôkol hroby...

Černovci, máte už
pekný kostol, nový:
ktože doň chodíeva?
Plakať deti, vdovy.

...

Nie na vašich vrahov,
na vás dali putá...
ba či už raz príde
za hriechy pokuta?

Stojí kostol, stojí,
krvou pokropený,
pred ním nad hrobami
plačú deti, vdovy.

Zdroj: Slovák, roč. XIX, č. 245, 27. október 1937, s. 7.

Pôvodne uverejnené v Slovenskom národnom kalendári z Ameriky 1908, s. 97.

J I Ř Í M A H E N

Č E R N O V S K Á M A S S A K R A

.....

(29. říjen 1907)

„Sněmovna nechť jest přesvědčena, že vláda bude postupovati proti agitaci i nadále se vší přísnosti, byť šlo i o poslance. Za prolitou krev jsou zodpovědni jedině a pouze agitátoři. (Živá pochvala.)“

Odpověď ministrů Andrásyho a Günthera na dotaz
posl. Hodži pro černovskou masakru.

I.

Ej – nepij, synku, červeného vína,
ej – nepij, synku, vína červeného!
Bílé vínko pije ten, kdo neproklína,
rudé vínko ten, kdo z rodu prokletého...

Ale ty ho nepij – spíš ho na zem vyli',
raděj sklínkou třískni, než bys duši opil!
Červené tvé vínko krví nabarvili,
ti, co's řeči jejich dosud nepochopil.

Jak ti namíchali mok ten žhavě žhavý!
Jak ti otrávilí pramen veselosti!
Na Černové leží hlava vedle hlavy –
po maďarsku sám se služný dnes hostí.

...

A již zvedá číš, a již povel dává...
a již hučí rány... Víno červené,
při tobě se časem ledasco již stává,
proč však dneska je tě jako z pramene?

Proč nám zase svítíš jenom krví, krví?
Proč nám žilou pouští cizí veselí?
Což jen – naše vzdechy cizí pole zmrví?
Což jsme odsouzeni, bychom vymřeli?

II.

Neptej se, synku, neptej se,
krvavá svatba je odbyta!
Moudrou odpověď sotva ti dají
žandarmi, puška nabitá,
husaři, koňská kopyta –
Hungaria, nevěsta krásná –
klidně se dívá...

A člověk chvěje se: sluší jí
sluší jí všechno – i smích.
Zas krutý pohled pásti se bude
zítra na úzkostech, na strastech tvých,
a kdybys nevinnen byl jako sníh:
Hungaria, nevěsta krásná –
přísně se dívá...

A hrbí se páni a sčítají
za číslem číslo a k číslu zas číslici.

Uklid' se, synku, jdi v kriminál sedět,
neruš jen pro Krista hlavy ty myslíci
o každém haléři, jež platíš tisíci:
Hungaria, nevěsta krásná –
lačně se dívá...

Neptej se, synku, neptej se,
neptej se, spravedlnost živa-li.
Za fatku dávno ji kramářům,
čachrářům, kuplířům prodali –
sňatek teď – výhodný žádá si
mileneč váhaním zoufalý:
Hungaria, nevěsta krásná –
cize se dívá...

III.

A tak tedy trpíš,
a tak tedy zmíráš
opuštěn mezi národy všemi,
národe bosáků,
národe – buřičů
ve své a – v nevlastní zemi!

A tak tedy svatba,
krvavá svatba
projela s výskotem vesnici!
Černovská masakra
byla prý nutna již –
v obraně stříleli četníci!

...

Co je tvůj všechen vzdor,
k čemu tvé křesťanství,
všechno je nadarmo, marno je!
Co chceš dnes v kostele,
u Krista, u svatých –
nebe – či trošičku – pokoje?

Ej, červená růže –
ej, krvavá růže,
proč o ní písničky nemlčí?
Matička děťátko,
stařeček synečka
drží dnes mrtvé v svém náručí...

Ej, červené víno,
ej, krvavé víno,
co že mi smysly tak opilo?
Nevěřte, páni,
písničkám, pějí
o něčem, čeho tu nebylo...

IV.

Den druhý sedím v uherské krčmě...
Podzimní slunce mi do čela svítí,
myslím, že na břehu řeky si senu
a řeknu: Bože, dnes sejdu se s tebou?

Zvednu svou hlavu, bych tesknotu zahnal –
aj – věru! Obrázek pěkný je na zdi...
Černavá kravata pod vousem vlaje,
nad vousem obličej mírný a svatý...

K čertu! Což šílím? Což zmát se mi rozum?

Tvář ta se směje a směje se, směje...

A tvář ta mrazivým pohledem bodá.

– Dobrý den, grófe Andrassy Guylo!*

– Dobrý den – pravím a zanech už žertů!

– Dobrý den – pravím a zanech už vtipů!

Přísám bůh, nejsou už hrdinské nijak,

čpí to z nich prašpatnou civilisací!

A skoro zdá se, že tisíciletí,

u vás kdes usnulo na břevnech studní...

Pohled jen! Koho to na hřbitov nesou?

Matku a syna, dceru a děcko!

A jejich hříchy, Andrassy Guylo?

Nebyli pro mír snad jako tvůj bratr

šlechtný, rytířský, vždy – s hlavou vzhůru

Appónyi, hrdina parlamentární?

Kdo to těm mrtvým tam našeptá v hrobě

vše že byl omyl – ne rebelie –

vše že se stalo snad náhodou pouhou,

rozčilením, jež vysvětlit možno?

Kdo že to živým nám dokáže zítra,

že naše hrozby jen na půl vždy platí,

že Magyarország je nevěstou krásnou,

kteřou ctít – nutno je, Andrassy Guylo?

.....
* Krstné meno prvého predsedu uhorskej vlády Gyulu (Júliusa)
Andrášiho autor básne pozmenil, resp. skomolil na Guyla.

Milovat cizí sny vzácná je radost.
Nám víno červené radost tu kalí.
Pověz mi, grófe Andrássy Guylo,
Tvoje sny kdo z nás pomiloval?

Jestli je miloval – tlučhuba politik,
jestli je miluje prázdná kdes hlava
to je dnes všechno. – Jdi na věky spát,
dřív než-li před tebou umře tvá sláva!

Bývala nějaká, není dnes pražádná,
bývala – zhynula. Kde kdo se stydí:
Uprostřed Evropy – barbaři žijí
na místě – lidí...

V.

Ej – červená růže,
ej – krvavá růže,
kterak zas nádherně rozkvétá!
Nevíte, páni,
nevíte, páni –
kudy smí růže zřít do světa?

Ej – červená růže,
ej – krvavá růže –
každý k ní přivoní, přivoní rád!
Černovská massakra,
černovská massakra –
dej si ji, bratříčku, vymalovat!

Ej, krvavá růže,
ej – černovská růže –
jako to vínko červené – !
Kdy už ti, příteli
uboze nesmělý,
růmenec hanby v tvář vyžene?

K čertu! Už vyjdi přec na práh a křikni
po koních – zprávu nes do světa:
U Uhrách umírá spravedlnost, rozum,
naděje, láska i osvěta!

Zdroj: MAHEN, Jiří: Černovská masakra. II. vydání. Nákladem časopisu
„Slovácko“ v Hodníně 1907.*

.....
* V podtitule knižného vydania je uvedené: „Čistý výnos určen obětem
maďarské despotie – Černovským sirotkům.“ Na zadnej strane obál-
ky je menoslov obetí.

ADOLF HEYDUK

ČERNOVÁ

.....

Černová, Černová, dědino milá,
přemnoho slovenské krve jsi pila;
pily ji brázdy tvé, i tvých křů sněti.
Maďari vraždili muže tvé, děti!

Maďari vraždili ženy i muže,
na prsou kvetly jim krvavé růže;
Maďari vraždili jak diví kati,
děti tvé rozprchlé po chudé hati.

Maďari vraždili děti, tvé statky,
po boku otčků; na prsou matky;
Maďari vraždili děti, než zkvetly,
Maďari vraždili vše, s čím se střetli.

Maďar ti zavraždil květ dětí zlatý,
odvedl statek tvůj, zapálil chaty,
všecko ti uloupil, všecko ti ruší,
jazyk chtěl vyříznout, rozdrásat duši.

Ale ten nevezme v útrap svých mnoha,
jí budeš žalovat na nebi Bohu,
Hospodin pošle v ně strachy a hrůzu,
vyhubí, vyhladí maďarskou luzu!

Zdroj: Černová 1907 – 1997. Mimoriadne vydanie pri 90. výročí vraždenia
Slovákov Maďarmi v Černovej. Ružomberok 1997, s. 7.

ALOJZ KOLÍSEK

SIROTÁM ČERNOVSKÝM
(ZA TÚ NAŠU SLOVENČINU)

.....

Pod Kriváňom na Slovensku
vyšli rany strelné z ruky divej.

Otcovia i matky vaše
v krvi ležia, svätej pomsty chťivej.
Život položili za otčinu,
padli za tú našu slovenčinu.

Budte zdravé, deti siré,
nedáme vám nikdy zahynúti.
Vrelou láskou, duše drahé,
chcem vám k srdcu svojmu privinúti.
Dospievajte všetci mužne k činu,
žite za tú našu slovenčinu!

Z krvi otcov, matiek vašich
Slovensku nech rastie sila nová,
nech už putá rabov prasknú,
čo ich tyran spupne pre nás ková.
Vstaňte všetci zlomiť otročinu
v boji za tú našu slovenčinu!

Zdroj: Ružomberský hlas, roč. I, č. 18, 16. október 1990, s. 3.

IGNÁC GREBÁČ ORLOV

ČERNOVSKÝM MUČENÍKOM
(K 25-ROČNÉMU JUBILEU)

.....

Tu, kde sa práve vybudoval stánok,
chrám veľkolepý – útecha to veriaceho ľudu –
jakýsi chladný zmával krýdly vánok,
ľud strpnul – že vraj posviacať tu budú
i proti jeho vôli – bo tak pánstvo velí! –
to národ trápi, búri a je rozochvelý.

Hľa, otec starostlivý, vodca ľudu pravý,
čo stánok tento vybudoval Pánu,
preč odísť musel bratskej do Moravy
záštitu hľadať svoju na obranu,
lebo vrah rodu kruto naňho bije,
že ľudu svojmu i jako kňaz žije.

I vyšiel rozkaz, že chrám posvätiť sa musí,
na ňom sa nesmie zdvihnúť žehnajúca ruka
slovenská, všetok odpor v zárodku sa zduší!
Nad touto krivdou srdce od bôľu sa puká,
ľud strnul,... nie!... nie! to sa nedovolí!
Ozvenou nesie sa to po černovskom poli.

Keď svitnul deň, ten plný mrskov, hrozby,
že všetok odpor i krvou sa zlomí,
namiesto sviatku, milosti to kosby,
nad Černovou sa zdvihly zášti blesky – hromy...

...

Ľud svätyňu si telom svojim bráni,
tú posväťí len kňaz ich milovaný.

Floch! Čo to? Rata! Rachot pušiek páliť!
Tu obraz zjaví sa nám príšerný a hrozný;
Ľud padá a krv rodná potokom sa valí

Za práva svoje zomiera ľud zbožný
Vrahovi nič to ešte neni, ešte i katuje,
kto živý ostal, do okov ho skuje!

Ó, zloba hrozná, vražda neslýchaná,
Slovensko celé do smútku sa halí,
noc tmavá, ktorá nezná Rána,
strašlivým tlakom na národ sa valí;
hľa, zloba vraha hrob mu vykopala
a na hrob pečať vlastenectva dala.

Národ že zomrel? Hrob že spečatili??
Ó, nikdy! Nikdy! Slovenská zem vpila
krv mučenícku, nový život vklíčil zpod tejto mohyly,
ňou duša Slovenska sa razom zapálila
i svetlo znovu Ráno ponad tieto rovy,
čo v schradlé srdcia vnieslo oheň oceľový.

Že Slovák slobodný je, Vám buď za to vďaka,
Vy mučeníci naši, čo tu spočívate!
Ľud shodil s' seba putá vlkolaka,
pretŕhal všetky zloby putá-hate:
vo vlastnej zemi slobodne si žije,
v otroctve jarmo neskloní viac šije!!!

Vy, mučeníci naši, čo tu spočívate,
Vám buď za to večná, večná vďaka!!!

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. G.' or similar, written in a cursive style.

Zdroj: Slováč, roč. XIV, č. 246, 28. október 1932, s. 1.

IVAN JAVOR

ČERNOVÁ 1907 - 1937

.....

Ak z mučeníckej krvi zkvitne voľné semä,
ak pod slnkom sa vzbudí v zemi, čo v nej drieme,
ak v povíchrici zdrvta sa i staré duby,
ak žije rod, čo otrokárske tróny zhubí,
ak Boh je spravodlivý hore pod zorami:
To zázrak spravil s pätnástimi Černovcami.

Pod balvanmi Tatier
malá obec kľáčí,
Slováci v nej rastú
z krvi, na bodľáčí.

Kľáčí ona kľáčí,
ruky k nebu vzpína,
pätnásť mučeníkov
prosí, nepreklína...

A keď zora svitla,
zanemely strely –
kde ste sa, žandári,
kde ste sa podeli?

Už nás nesviažete,
preč je doba krutá,
otrepali sme vám
o hlavy tie putá.

Dnes je Slovák pánom,
pánom v dome,
každú krivdu zdrtí,
nepoddá sa, hrome!

Černová, ty drahá,
mučenícka mati,
požehnaj Ťa Pán Boh
a s ním všetci svätí!

Zdroj: Slovák, roč. XIX, č. 245, 27. október 1937, s. 4.

IVAN GALL

ČERNOVÁ

.....

Sme zotročení, ľudia malej viery,
krv v našich žilách lenivo sa plazí...
Tvár skepsie sa v prázdnych prsiach škerí
a v mäkkých mozgoch páli stigma skazy.

Nám v oči môžu pluvnúť tisíc razy –
za jeden úsmev hnev sa zase smieri,
daň platíme si sami na povrazy
a prorokom už nikto neuverí.

Revolta kdesi v horskom hniezde vzplála,
aj krv vraj tiekla, žurnálov rad vraví,
je výnimka spravidla len malá,

či osvietilo nebo naše hlavy?
A duša moja akoby sa bála,
čím budúcnosť zas radosť tú otrávi...

Zdroj: Na stráž! Čítanka a učebnica čítania pre III. tr. meštianskych škôl.

Bratislava 1942, s. 155.

ČERNOVÁ

Černová, Černová, sväté tvoje hroby,
kosti, ktoré skrývaš, sú ránom slobody,
sú zore žiariace, sú dni bez večera,
svit fakiel do noci a hviezdy do šera.

Černová, Černová, slza tvár ti myla,
keď si pre Slovákov slnko porodila,
bola si bez práva, bola si bez moci,
deti tvoje doma, vo vlastnom otroci.

Černová, Černová, Váh ti bozká domy,
by bolesť pozmenil na jasot výrony,
fujary do dolín slovenských spievajú,
keď deti za otcov modlitby riekajú.

Černová, Černová, tys' šťastie zrodila,
keď si do chudoby Hlinku nám povila,
tys' bola počiatok slobodného jara,
keď na rod padla nám stáročných snov žiara.

Černová, Černová, žehnám ti za muky,
že si úsmev dala Slovákom do ruky,
do ruky spukanej, kde kvitli mozole
pre krivdu havranov a panské nevôle.

Černová, Černová, čarokrásny kútik,
klúč šťastia pre rod môj, divotvorný prútik,
ty si nám odkryla rozprávkové tajе,
tvoje požehnanie večne nech nám vlaje.

Zdroj: HADRI-DREVENICKÝ: Slovenský rok. Básne. Bratislava 1943,
s. 99 – 100.

ANDREJ ŽARNOV

ČERNOVÁ

.....

Spievam vám pieseň krvi, zatrpklým tu v mále,
že národ žil raz v dávne, zvaný holubičí,
vzpätíl sa silou k smrti, by žil neskonale
a dnes sa z toho rodu hrob tam kdesi týči.

Prach ešte v cestách čpie a výstrel v ušiach zuní,
krvavé dlane v prachu hrozia mŕtvym vzdorom,
červený požiar krvi kopytami duní,
len hukot uragánu vraziť týmto morom.

Žil tu raz národ, kmeň, bo zvíte si, jak chcete,
vatra tu šľahla do dňa z prepادلiska dychu,
padli ste malí mŕtvi, ale neumrete,
bo večná láska ohňa žiari na kalichu.

Toto je nápoj Grála maloverným hluchom,
keď roztráca sa v plevách zrno krvi ránom,
deľte sa zlatým rúnom nad zakliatym duchom,
ešte tu, Boh dá, bude, kto tu má byť pánom.

Hodina na ostatky nejde uchom ihly,
ešte sú dlhé tiene na otcovskom poli,
každý čas bolí tichom, čo sme nedostihli,
a bude veľmi smutne, ak už nezabolí.

Tátoše neskrotné, vy žaratoky briskné,
nedajte usnúť v sedle v priestore ni v dobe,

...

nech jarných víchrov bok sa pod oblohou blyskne
a spráchnivelé kosti otcov svietia v hrobe.

Vrie miazga večným ohňom z hlbín do hlbiny.
Povedzte, tým, čo prídu, vykúpaným v mále,
že slobodou sa dusil národ z huboviny,
kresadlo nevediac nájsť na prekliate žiale.

Zdroj: ŽARNOV, Andrej: Štít. Bratislava 1940, s. 50 – 51.

LADISLAV HOHOŠ

ČERNOVSKÁ OTÁZKA

.....

(Trnava, 25. októbra 1937)

Mŕtvi tu ležíme v rodnej zemi
za vernosť, za lásku,
hoc aj z nás každý je v hrobe nemý,
vám živým kladieme otázku.

Budete vedieť sa pozrieť jak my
násiliu do očí,
keď rodné nebo sa zastrie mrakmi
a ktos' by chcel vás mať v otročí?

Oj, veď my vieme, že nie je bútle
slovenské svedomie,
lež kto chce výboj, krv neututle:
nech vám tá otázka svetlom je!

Zdroj: HOHOŠ, Ladislav: Verte! Básne. Trnava 1939, s. 122.

LADISLAV HOHOŠ

ČERNOVSKÁ BALADA

.....

(Trnava, 24. októbra 1937)

My sme ten národ, ktorý vykúpil sa vlastnou krvou
i nasúdenými a nejednými žalármi,
tá hľba našich padla ako seno pod ostrvou
i viac už nestretla sa s uhorskými žandármi.

Tak za vernosť sme krvou platili i neslobodou
a naše dejiny zas postavily dilemu,
keď masakrou nás kruto hnali so vzostupných schodov:
Žiť dané tomuto a mrieť je dané inému?

Ty, mať ťa bez bolesti nepriviedla na svet tento,
a ja dnes bolesť baladicky staviam nad radosť,
bo bez bolestných darov vždycky prídeš o memento,
že rodná chasa ešte šťastia nezažila dosť.

O roky žalárov náš rod je starší historicky
a o krv vyliatu náš národ väčší, väčší je:
vy roky a ty krv, čo vystrekla si mučenícky,
nás povzbudte, keď budú do nás vrážať kopije.

Stá hrubosť neostala raz len historickou mrvou,
navěky hrešiť nemôže, kto národ ujarmí:

my sme ten národ, ktorý vykúpil sa vlastnou krvou
i nasúdenými a nejednými žalármi.

Zdroj: HOHOŠ, Ladislav: Verte! Básne. Trnava 1939, s. 121.

ŠTEFAN SONDERLICH

ČERNOVÁ

.....

Černová –
hrdinov pre hroby,
výkrikom žaloby
nám meno tvoje zostáva.

Černová –
odplata pre vraha,
sťa svätá prísaha –
víťazstva nášho zástava.

Černová –
vymodlí slobodu
naveky národu
nám tvoja náruč krvavá.

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät, Slovensko, svät...!
Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 27.

JÁN OKÁL

ČERNOVÁ

.....

(Na 70. výročie slovenskej tragédie)

Keď sme už mali kňaza z našej dediny
a prvý raz mal pristupovať k oltáru,
aká len tesná bola naša kaplnka.
Kdeže sa do nej toľká radosť pomestí?
Modlitbou bude treba múry roztíkať.

Ale keď jeho prvá omša začala
a mladý pastier vystrel svoje ramená,
v modlitbách dával túžby našej rozmery,
šírinu múrov, výšku lode kostolnej
zasklepil zrazu ruky zopnúť: „Oremus“.

Takto sa naša veľká túžba zrodila
a riekli sme si: Odejme sa kameňom-

Šiel poľom Andrej, kam ho Pán Boh povolal,
krajinu celú srdcom svojím objímal
a duchom blčal jazyk jeho ohnivý
od chudobnučkých kostolíkov drevených
po hrdé klenby tisícročných katedrál.

Iba Černovej bieda túžbu putnala.
Ťažko je činiť slovo telom človeku,
kým nezdvihnú sa zrazu hate milosti
a z vlahy rastie dielo nové, zázračné.

...

Ten nový chrám bol dielom celej dediny
a utešene rástol ku nebu,
keď naša radosť nadľahčila kamene,
až strmo šlahali štíhlou vežou k nebesám.

Lež bolo treba kostol chrámom urobiť,
vykropiť múry živou vodou spasenia
a všetkých svätých v litániách zvolávať,
nech v tento deň sa Černovčania radujú.

Veľpastier spišský hnevom na nás zanevrel,
ohrdol nás a miesto syna nášho Andreja
prišiel k nám dekan, skrytý v lese bodákov,
akoby išiel bašty hradu dobýjať.

A Černová sa ozaj na hrad zmenila,
na hradbu vôle, baštu živých ľudských tiel.
„Vráťte sa páni! Vy ste hostia nezvaní!“
„Žandári, streľte“, zvolal slúžny na stráž.

V tom hradba tiel sa krvou zapiekla
a sto ranených útočníkov povalí.

Černovci kostol posvätili robotou
i vlastnou krvou si ho na chrám svätili
i vyčkali, kým Andrej zmyl ho vodou spasenia
a s nami spieval: „Teba, Bože chválime!“

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XVI, č. 5, september-október 1977, s. 8.

LADISLAV LAJČIAK

U NÁS (1907)

.....

(Černová, 1982)

Ber pluh
a or
to je všetko
čo sme tu odvždy mali
A ešte na krnačkách
v zime po seno
Naprieč obzor
ako vedma
klenula sa nekonečná drina
A najhoršie bolo
keď jej nebolo
Potom len šífkarta
a roztúžené listy

„Tak Ťa ešte raz veľmi krásne pozdravujem, Ty moja
duša drahá, len mi častejšie píš. Ty môj voňavý klinček,
moja radosť jediná. Bozkávam Tvoje pekné líčka, moja dobrá Mariška.
Len sa mi pekne opatrujte ako len môžete. Veď ja na Vás nezabudnem,
ja Vás mám vždy na ume, každú hodinu.“

Z domu však v odpoveď
dolieha čudná vrava
„... pätnástich pobili“
to ti ja vedieť dávam

...

Aj svojho otca
ver
nenájdeš si už doma...
Mňa len sem – do ruky
nebudem dlho stonať

Ty sa však už nevracaj
obriadim všetko sama
Dedina dopoly
v hárešty šikovaná

Tam sa tiež nachodí
i tvoj brat
že vraj búril
Vyše roka nevyjde
za žalárenské múry

Aj dievča od Kosov
v retiazkach odvádzali
mať sa jej pomíňa
čo toľko za ňou žiali

Horšie byť nemôže
muž môj
dáko to prečkať treba
čím sme len zvinili
že toľký nám kríž z neba?

Keď sa čas napraví
dám ti to naraz znáť
Peňazí zošporuj
na tú zem powyše Hrád

A ešte Malina
mlieka dosť prejavila
švábočka pekná je
Na lúky bola chvíľa

Inšieho neviem už
dobré sa opatruj
jedz!
Od detí Pochválen
odo mňa aj bozky
vedz...

Zdroj: Ružomberský hlas, roč. III, č. 24, 18. december 1992,
mimoriadna príloha, s. 5.

JURAJ KUNIAK

ČERNOVSKÁ BALADA
(POD OBRAZ MÔJHO OTCA)

.....

Je niečo viacej
nad ozbrojenú moc:
Neozbrojená sila.
Černová mala
takúto silnú zbraň.
Aj ju použila.

Chceli ju zlomiť.
S neoblomnosťou hôr
sa postavila proti.
Koníky stuhli.
No páni na kočoch
sú asi hotentoti.

Barátom.
vôbec
neporozumeli!

A je jasné, prečo:

Prichádzajúci s násilím
v dejinách
hovoria cudzou rečou.

I povel zaznel nezrozumiteľný.
Vraj „Löni!“
Čo to vraví?

V Uhorsku učia žandári
puškami,
čo sú dobré mravy.

Mohli ste neprísť.
Kostol nám posväťí
náš Andrej Hlinka.
Príde!
Len modlíme sa,
aby sa vymanil
spod vašich „strážnych krídel“.

Vtom zahrnelo
z odistených zbraní
a padli na zem prví.

Po ďalších salvách
celkove pätnásti
zostali ležať v krvi.

Čebrať a Krstá hora
si ozvenu
s rachotom podávali.

Váh
veľkú vlnu
horkosti
do sveta prudko valí.

Mnohý sa zastal
Slovákov.
Kde kto plul
do očí smutnej správe.

...

No čistí
vedia
a nezabúdajú.
Nezaspievanú AVE
sa mnohohlasným zborom
rozlieha po pamäti.

Tak na koreňoch zrejme!

Černová svedčí,
ako sa rodilo,
čo dnes je samozrejmé:

Jazyk je základ.
Len na ňom postavíš
dom i chrám,
cit aj um,
život.

Znie
Cez Černovú cestička...

Svadobná,
a tak clivo.

Zdroj: Pamätnica 90. výročia tragédie v Černovej.
Ružomberok – Banská Bystrica 1998, s. 2.

TEODOR KOHÚT

NECH V PAMÄTI ZOSTANE

.....

(K príležitosti spomienkovej akcie k zhromaždeniu ľudu
v roku 1907 v Považskej Bystrici a Plevníku)

V Černovej pätnásti o život prišli,
na Považí ľud tiež pozdvihol svoj hlas,
tak písala sa história,
tak pred storočím plynul čas.
K prejavu maďarskej pánskej svojvôle
preriekli chudobné slovenské mozole.

Ľud zhromaždil sa
na námestí bystrickom,
chcel povedať skromne,
po akých právach túži on,
a dav to ver nebol malý,
však maďaróni – bystrickí páni,
rozohnať ho dali.

By dokázal, že vzdor jeho
mocne dýcha,
odišiel s protestom svojím
do Plevníka.

...

Na tomto mieste završil
vzdoru svojho akt,
na ktorý hodno nám bude
vždy s úctou si spomínať!

A stylized, handwritten signature in black ink, possibly reading 'A. J. P.' or similar, with a large, sweeping initial 'A'.

Zdroj: Manínka, roč. V, č. 8, 2007, s. 5.

ŽIVOT

ANDREJ HLINKA

K OTČINE

• • • • •

(Touto básňou K otčine zareagoval 23-ročný bohoslovec A. Hlinka
na situáciu, aká na Slovensku nastala po zrušení MS

a troch slovenských gymnázií r. 1887.

Z archívu J. Ž. Prievoru.)

Ach, vy hory, čierne hory,
šum váš tajné báje tvorí,
nad vami sa slnko smeje
a vy spíte bez nádeje.

Ach, vy háje, čierne háje,
ktorým túžbam dych váš praje:
Nad vami čas v prudkom lete –
lež vy v kliatbe nečujete.

Ach, vy rieky, Tatry rieky,
strápených srdc voľné teky,
hojte rany, krieste sily,
zmyte rod náš zhanobilý!

Ach, vy skaly, dumné skaly,
nad vami sa búrka valí,
čo vám po tom vo vás zlate,
keď sa predsa nehýbate.

• • •

Čierne hory, dumné háje,
kto vás z poroby odkľaje?
Všetko kvitne kvetom novým,
len žiaľ poľom Slovákovým!

Zdroj: Ružomberský hlas, roč. II, č. 20, 1991, 26. september 1991, s. 1.

JÁN ĎATEE

OHLAS EUDÁKOV

.....

HEJ, Tatrania! Z toho spania
zdvihnite už hlavu!
Sdrúžte sa za svoje práva
pod národy zástavu!
Od západu, našu mladú
voľnosť sputnať stroja,
vierolomnosť na nás verných
chystá sa do boja;
Na všetko chce ruku klásť
čo od Boha máme!
No, Slovensko, našu vlasť
tú si už nedáme.

Na zástave, v nebies sláve
Kríža znak sa skveje.
V tom za tisíc rokov skladal
svoje ľud nádeje.
Teraz slovo Metodovo
svätú odmrť otcov
pokrok z pekla chce aj zo škôl
vyhnať silou mocou.
Napred Slovák! Pred svoj súd
požeň vrahov viery!
V dome svojom netrp blúd!
Slovák v Boha verí!

...

Aj reč našu besne kmášu
bohaprázdne ruky
Za groš „Zradca“ predávajú
matky sladké zvuky.
Veky bludu, jej a ľudu
čo aj hrob kopaly:
Národ v nej žila, v ňom zas' ona
zhubci zkazu vzali.
A dnes po tisíc liet
var' ju prečaráme?
Nie! S ňou chcem žiť, ba mrieť
na to prisaháme!

Naše práva „Samospráva“
nám len zabezpečí
Bez nej o bytí národa
nemôže byť reči!
Tú nám ale, taja stále
čo ju podpísali,
života nám tepnu režu
by sme vykapali!
Bratia! Hoc' aj satanáš
príde v pekla dyme;
Napred! Boh je vodca náš,
zvítaziť musíme!

Zdroj: ĎATEL, Ján: Boh a národ. Trnava 1928, s. 174 – 175.

JÁN ĎATEL

BRATIA!

.....

(Kysucké Nové Mesto, 31. júla 1924)

Hoj, bratia, plemä Tatier,
cudzia háveď chce od úst
nám urvať chlieb a zmäkčiť hlavy,
by tu mohla jak chce húšť.
Nuž, bratia, bystro za cieľom,
vždy pod Hlinkovým povelom!

Na národ drahý, bitý
sypú zlobu, klam a lešť
a do poroby novej chcú nás
bútlym heslom bratstva sviest':
tam nie je iné, iné nič,
len pán a otrok, dráb a bič.

Hoj, bratia, plemä Tatier,
neskloňme si svoju skráň
a každý, každý neoblomne
Boha, národ chráň a bráň!
Hoj, bratia, Tatier plemeno,
cudzoty strasme bremeno!

Zdroj: ĎATEL, Ján: Boh a národ. Trnava 1928, s. 14.

JÁN ĎATEE

HLINKOVI

(K ŠEŠŤDESIATINÁM)

.....

ANDREJU náš! Pred pár roky,
piesňou bol som Ti po strane,
keď zášť, pýcha truc divoký
na Teba mŕštili škranie.
Bol to bôľu výkrik, síce slabý,
ale na čas predsa stíchly žaby!

Teraz radosť ma zas' núti
starca vítať starnúceho,
keď neprajnosť dodala Ti chuti
za práva stať ubitého.
Boh ťa poslal, pravú bys' slobodu
slovenskému vydobýjal rodu.

Dnes už držíš v ruke prápor,
čo si utkal v Segedíne,
pod ním držíš krivdy nápor
Tatier činený rodine,
naň si zlatou napísal literou:
„Za Boha a národ“ – právom, vierou!

Hoc' Ti šesťdesiat udrelo,
a srieň hlavu Ti pokrýva:
duch mdlé v obrazení telo,
v hrudi sopka vrie ohnivá.

A čo je to, čo Ti pružnosť dáva?
Láska k rodu, húževnatosť, Sláva!

Ako diamant, čo sklo reže,
tak si tvrdý v presvedčení!
Mírova Ťa nehly mreže,
ani úklad nastavený. –
Kto ťa spravil rázu tak pevného?
Vernosť k Rímu, viera v pravdu jeho!

Vodcom si nám v boji svätom,
vzor Patróna ťa v ňom silí.
S krížom ďalej proti katom,
hocby hromy pekla bily!
v surmách tých si nepopustil na piad'!
No, tej snahe musia nebesá priať!

Už to meno je moc stálym,
a podliaci sa ho boja!
Nenarábaš drúkom, skálím,
veď anjelom si pokoja!
Nuž, hľa, orol i do slnka hľadá,
svetla nechce len rod hadí!

Svet dá sochy veliteľom –
Tvoja skromnosť nejde za tým;
puritán si v bytí celom,
nekloníš sa bohom zlatým.
Pomník Tvoj je naša žiadosť vrelá,
abys' dožil zdaru svojho cieľa!

Zdroj: ĎATEL, Ján Boh a národ. Trnava 1928, s. 223 – 224.

LADISLAV HOHOŠ

ANDREJOVI HLINKOVI

.....

(Napísané pre žiačku Orla na prednesenie
na oslave šesťdesiatin Hlinkových,
Košice, 15. septembra 1924)

Veliký si, kňazu náš,
keď za Boha život dáš,
za neho sa všade boríš
a keď láskou k nemu horíš!

Veliký si, syn rodu,
dal si zaň i slobodu,
pracuješ preň vytrvale
a mu slnkom svietiš stále!

Veliký si, tatíčku,
chrániš rodnú zemičku,
čo ti svätá, milá, zlatá,
z ktorej ženieš rodu kata!

Ešte dlho s nami tu
buď a nesíd' s blankytu.
Živ ťa Pán Boh dlhé roky,
abys' riadil rodu kroky!

Zdroj: HOHOŠ, Ladislav: Verte! Básne. Trnava 1939, s. 15.

LADISLAV HOHOŠ

PIESEŇ O SEDEMDESIATICH KRÍŽOCH
(ANDREJOVI HLINKOVI NA JEHO SEDEMDESIATINY)

.....
(Giraltovce, 23. septembra 1934)

Sedemdesiat krížov stojí na Slovensku,
 krížov sedemdesiat,
na každom z nich Hlinka, veľký Andrej Hlinka,
 ktorý mohol nesiať.

Rozsievalu, švihaj rukou požehnanou,
 všade zrna veľa,
sedemdesiat krížov: kalvária k splnu
 jediného cieľa.

Čo je krížov, mojich krížov sedemdesiat
 (duch môj i tak planie),
keď môj rod kríž jeden niesol, svoj kríž niesol
 (pôst i bičovanie)?!

Čo to? Hahó, more u nás na Slovensku,
 u nás zvlnilo sa?
Pri sedemdesiatom kríži národ stojí,
 môj, svoj... Padaj, rosa!

Navštívilos', nebe, krížmi, navštívilos'
 rosou ladnou, čistou...

...

Sedemdesiat krížov – memento len jedno:
rod môj – môj a Kristov.

Zdroj: HOHOŠ, Ladislav: Verte! Básne. Trnava 1929, s. 80.

LADISLAV HOHOŠ

TOTO JE ANDREJ HLINKA

.....

Vo víchrici, uragane poznať silu rodnú,
neohnutelnosť, pravosť, pravdu večitú;
kým iné padá, ona dužie k zenitu
až vzrastá, hoc by nápor vdieral sa aj pod ňu.

Vo víchrici, uragane sa v jej znaku shodnú
všetci, čo túžia po jasnosti blankytu,
a viery dá, že rozštiepia aj ulitu,
čo sviera v dusne, i preds' nájde cestu schodnú.

Buď požehnaný, ty, čo rodu toľkoto si
vždy, ale najmä teraz v časoch rozbitých,
vo víchri, uragane, keď smrť aj nás kosí!

Vo víchri, uragane však, keď treba to,
aj ty buď víchrom, uraganom, a tni tých,
čo nejdú verne, lež sa plazia krpato!

Zdroj: Kalendár HSĽS na rok 1944, s. 150.

IGNÁC GREBÁČ-ORLOV

SVÄŤ, SLOVENSKO, SVÄŤ!
(ANDREJOVI HLINKOVI K 70-KE)

.....

Sväť, Slovensko, sväť!

Tie tvoje hory, háje, údolia i vrchy
nech oblečú sa v jubilejné šaty,
z úst nechže rinú vrelej vdaky sprchy,
nech zaplesajú paláce i chaty.

Sväť, Slovensko, sväť!

Máš tisíc príčin jubilovať dneska
slovenským duchom, čo v nás láskou horí
ku rodnej hrude, hoc nepriateľ náš vrieska
a zlosťou škripí – márne jeho vzdory!

Sväť, Slovensko, sväť!

Ku pocte tvojho vodcu, ktorý dožíva sa
dnes sedemdesiat rokov svojho veku –
sťaby zo žuly – hlava striebrovlasá –
ni na byť neuhnutý v drieku

pod ťarchou, ktorú konal stále
za rodu sväte ideále...

Svät, Slovensko, svät!

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. H.' or similar, written in a cursive style.

Zdroj: Slovák, roč. XVI, č. 219, 27. september 1934, s. 2.

IGNÁC GREBÁČ-ORLOV

ANDREJOVI HLINKOVI

(K 70. NARODENINÁM)

.....

(Cenzurované)

Sväť, Slovensko, dnes, bo máš veľký
sviatok,

tvoj vodca dožíva sa vysokého veku,
požehnaného v práci za Teba.

Celý svoj život venoval sa Tebe,
Tvojemu rodu pod skalnatou Tatrou.
Sväť, hoj, sväť a jasaj!

Hľa, Tvoje deti dnes mu veniec vijú
povďaky, lásky, oddanosti, úcty.
Sedemdesiatka tiahne mu nad hlavou
v starostiach o rod hodne sšedivelou,
no, duchom pružný drží vlajku rodu,
čo žiť chce, žiť po svojsky v dome
zdedenom už od tisícročia...

Sponevieraný rod na svojej zemi
otrokom bol; vo vlastnom dome
v porobe hynul dlhé, dlhé roky,
až zjavil sa On časov na prielome,
kde stýraný rod očakával spásu,
svit Rána kýženého po tápaní nocou,
i ukázal mu cestu k slobode...

On vodca pravý rozbúreným morom,
kde život mu bol toľko ohrozený –

lodičku viedol nášho národa;
bedlive pozeral do diaľok,
by na úskalia nenarazil v ceste.

Zdroj: Kalendár HSLŠ na rok 1934, s. 33.

IGNÁC GREBÁČ-ORLOV

ANDREJOVI HLINKOVI

.....

Ty borca si za slobodu,
preto tvoj osud je niešť kríž,
čo spoločný je tebe – národu,
pod ním ste oba našli skryš...

Národ tvoj trpel mnoho ver,
viem, srdce ti vše zaplače,
keď čuješ zlobu z bratských pier,
jak pletú naňho korbáče...

Je rabom ťažko sputnaným,
za lásku bič mu údelom,
z domova je v púšť vyhnaným,
kde len Boh mu je priateľom...

I toho by mu chceli vziať,
potupnou hanou sípia naň
a przníac jeho majestát
korunu hanby tlačia v skráň...

Lež ty ho vedieš pod kríž zas
jak kedysi za trpkých chvíľ
a vznášaš k nebu prosby hlas,
by s krížom i on zvíťazil...

Preto ti vďaka, vodca náš,
hľa, národ spiecha z dedín, z miest
za túto borbu, túto stráž
oddať ti lásky hold a česť!!!

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 60.

ANDREJ ROLÍK

ANDREJOVI HLINKOVI

.....

Čierňava desná pušného prachu
zaľahla ťažko ponad ves,
keď o trón kráľa v smrteľnom strachu
zbabele páľil hunský pes
na ľud do chrámu v sviatočnom rúchu
tiahnuci v zbožnom tak kroku,
spevníček túliac si pod pazuchu
na miesto zbrane u boku!

Čierňava dymu z pušného prachu
z Černovej zmizla z chotára,
keď trón Habsburgov uprostred krachu
zrútil sa k nohám „drotára“;
keď hromobitie diel striaslo vzduchom
svetom vzplalo vojenčenie
a nové šiblo veľheslo sluchom:
„Národov samourčenie!“

Vítaným, veľkňaz, buď svojmu rodu
v zemi tejto Kolumbovej;
martýra za česť, práva, slobodu
uctíme vo vlasti novej!
Hej, Columbia, podaj pravicu
veľkému synu Slavie;

z veľkého mora začri zdravicu
a zvolaj hlasne: „Nech žije!“

A stylized, handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. J. Eliáš'.

Zdroj: Slovenská otčina. I. zv. (Zost. Ján Eliáš). Hamilton 1969, s. 48.

ANDREJ ROLÍK

PRÍVET ANDREJOVI HLINKOVI

.....
(Akron, Ohio, 19. júla 1927)

Na tento sme v nádeji čas túžobne čakali;
vidieť, slyšať, vítať sme Vás úprimne žiadali.

Dnes stískame Vám pravicu v srdciach objímame;
z lásky uvitú kyticu Vám k nohám skladáme.

Šťastní sme, že môžeme vítať Vás, vodca národa.
Ó, keby mohla plne zkvítať slovenská sloboda!
Vítajte nám z diaľnych svetov, vítajte nám vrele;
príjmite s kyticou kvetov naše srdcia celé.

Srdcia tie slovensky bijú, šepcú tieto hlasy:
Nechže naši hostia žijú dlhé, dlhé časy!

Tlkot nášho srdca každý zvonkom ľúbo brinká:
Boh žehnaj národ navždy a nech žije Hlinka!

Jednej však prosby máme k Vám: Na kriky nedbajte;
bráňte národ a treniciam náboženským vyhýbajte!

Učte národ náš svornosti, vedte v lásky chrámy,
kde kvitnú kresťanské čnosti, tak Boh bude s Vami.

Zdroj: Slovenská otčina. I. zv. (Zost. Ján Eliáš). Hamilton 1969, s. 49.

JÁN KOVALIK-ÚSTIANSKY

HLINKA

• • • • •

K vodcovi rodu prišli gratulanti.

„Ó! – prichádzate s veršom, prózou
a neradostnou diagnózou,
že sedemdesiat mám už rokov!
– Čo sú mne verše? – sláva? – roky?!
Povedzte radšej, aké kroky
ste konali pre spásu rodu?!
Akí ste boli miništranti
idei veľkej za slobodu?!
Ste hodní potomci prorokov?!”

„Prišli sme, Osvietený Pane,
zaplatiť naše veľké dane,
hlbokú vysloviť Vám vďaku
za života Vášho veľké dielo,
bezžistné, toľko pretrpelo
čo obetí, žalárov, muky – ”

„Po zlom chodíte, bratia, šľaku:
nie mne ďakujte, ale nebies Pánu,
čo otvoril Vám ku voľnosti bránu
a recte: Či ste ňou chodili,
či ste ju nezatarasili
smeťami svárov, nesvornosti,
či nezaložili ste ruky

• • •

v ľahostajnosti, nečinnosti,
nedbale pred ňou nečakali,
kým blaho ňou sa samo neprevalí
do lona vášho – ?!”

„Osvietený Pane,
prišli sme vysloviť želanie,
by dobrý Boh Vám poprial zdravia, sily,
by sme sa ešte dlho Vám tešili,
bo ako, ako bude s nami,
keď nebudete medzi nami?! – “

„Čo by mne Boh dal vek Matuzalema,
ak za rod konať sami nebudete,
nik nespomôže Vám na šírom svete,
ostane Tatrá pustá, nemá,
len trpieť bude drahá slovenčina,
predávať budú v svete Tatier syna,
čo mne je sila, čo mne zdravie,
ak v rode života prúd zmeravie,
ak národ bol by slabý, chorý,
plam energie v ňom nevzhorí,
života čo mne dlhý vek
čo slnca teplý papršlek,
ak národ mrzne, chradne, hynie!
Ste Slaviani! – veď budúcnosť Vám kynie.”

„Prišli sme vzdať Vám hold, poklonu“

„Hrdinov pamätajte Marathonu! –
Načo mne hold, nač' oslavy i spevy,
ak zamĺkli by juni slovenskí i devy? –
Načo mi fakle, lampióny,
ak darmo volaly by zvony
zachrániť vlast' pred nepriateľom,
zachrániť predrahú si mať!
Slovenský národ malý! – hrdinami
synovia jeho musia byť i dcéry,
v budúcnosť plní činorodnej viery,
ichž dar nesvedie, hrozba neomámi –
takých vás majú znať
na svete celom!”

„Tak o čom uistiť Vás, čo Vám riečiť,
ó, vodca náš?”

„Sľubujte k výšiam nebies niešť
kríž, rodu blaho i slovenskej zeme!”

„My sľubujeme, sľubujeme!”

Zdroj: Kalendár HSLS na rok 1935, s. 44.

JÁN KOVALIK-ÚSTIANSKY

POL STRANY!

.....

„Napísať ráčte v počesť Hlinku
verš krátky – najviac na pol strany.“
Ó, úkol vzácny! – no, môj brate,
aké to kladiete mi hate?
V orecha skryť mám škorupinku
šať kňazny zlatom pretkávaný?
Šťa kedys’ anjel Augustína
do jamky brehu – prelívať mám more,
útrapov more, lásky, práce znoja,
večného za slobodu boja,
za chlieb, duševné dobro, práva
neuznaného Benjamína Sláva,
ktorého vodca viedol v Nebo hore...
oduševnenia, to horlenia more šero,
v malinkú nádrž vliať mám jednej štrófy?
To odrážanie zkazy, katastrofy,
celoživotnú borbu velikána
má pojať v poly vymeraná strana?

Ktorého chýr slávneho od Devína
po Rus, od Tatier ku Dunaju
sa nezmesť – vyvážiť toho majú
pol strany ľahké slová?
Čo stojí v rade veľkých synov,
národa bohatierov, veľkňazov, hrdinov
horlivca tisíc apoštolských ciest
burcovateľa duší k výšam hviezd,
čo celé svoje stá obetí žitie
útoky znášal, búrok vlnobitie,
akoby skala tá Petrova -- --
čo zapaloval svetlá, rozptyľoval
čo neobjíme kniha, Tacitom
nadchnutá:
v niekoľko riadkov všetko sviazať
putá?!
Nemožno! nie! – to nesmiem!
Skladám pero!

Zdroj: Kalendár HSLS na rok 1934, s. 38.

ŠTEFAN SONDERLICH

NA MÍROVE
(NA PAMIATKU A. HLINKU)

.....

Deväť smutných týždňov
v bahne zloby, utrpenia,
mocné múry mreže,
na Golgotu život menia...

Deväť žiaľnych týždňov
k nebu ruky zalamuje,
bez viny Ťa znovu
neľútostne ukrižuje...

Deväť dlhých týždňov
zatiaľ, čo vlast' vojnou horí,
žalárnou celou šumí
strašlivé memento mori...

Deväť trúčlych týždňov,
sťa dlaň v prosbe k nebu čneje –
oproti víchrici
spútaný orol bez nádeje...

...

Deväť ťažkých týždňov
ako východ slnka k ránu,
ako deväť stupňov,
čo vždy vyššie vedú k Pánu...

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät, Slovensko, svät...!
Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 14 – 15.

IVAN JAVOR

SEDEMDESIATROČNÉMU ANDREJOVI HLINKOVI

.....

Je márne spievať o zániku,
kde zánik nikdy nenastane...
V deň sedemdesiat vzácných rokov
ráč žehnať práci Hlinku, Pane!...

Tvoj vek je vekom patriarchov:
už v sebe Božie požehnanie.
No, zaslúžilš' ho tvrdou za rod prácou
a že tvoj národ k Bohu dvíhal dlane.

Je krehké pero oceľové
ospievať život tvoj i boje,
no, monumentum aere perennius
sú polstoročné skutky tvoje.

Do radu Abrahámov, Jóbov
a Mojžišov ty budeš zaradený,
bo kňaz si: všetko obetuješ,
trpíš a vedieš bezo zmeny.

Keby tak Hollý, Moyses, Štúr náš
a veľkí naši z hrobov vstali,
oj, krásnoduchý, slnný Hlinka,
na čelo by ťa pobožkali.

...

Veď zlatá niť si tradície,
ktorá sa pradiť od Metoda,
zlodej z nej márne kradol ľstive
a moliam žrať ju aj dnes škoda.

Si Slavian najkrajšieho zrna
a keby žil dnes Buonarotti,
z teba by schystal model mramorový
slavianskej cti a velikosti.

Do tvojho mena vpísal Slovák
boj svoj i všetky svoje trudy
Si diamant ceny nehynúcej:
noc našu rozosvietiš aj zpod hrudy.

Mať slovenská raz v kruhu vnúčať
reč o Slovákoch priať tak začne:
Žil v peknom Ružombrehu veľkňaz,
on Hlinka slul a značne

k slobode rodu nášho prispel.
Keď zle bolo už, napnul sily
bohatier, vrazil v nepravínikov,
že v tisíc strán sa roztrúsili.

Do žíl nám krv a v srdcia nádej vlieval.
Vzkriesenie veštil slovenskému kraju...
Tak dietky moje, tak. Nech kosti jeho
v slobodnej zemi večný pokoj majú...

Nuž sedemdesiatročný otec,
hľad', ruky k nebu sopíname:
dožič ti Boh náš splnu túžob všetkých,
veď skutky tvoje dobre sú Mu známe...

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. J. P.' or similar, written in a cursive style.

Zdroj: Slováč, roč. XVI, č. 219, 27. september 1934, s. 6.

Keď nás stíhal ťažkých útrap bôľ, žiaľ...
nárek a plač zaliehal z Tatier skál...
pieseň onemela...
Víchор skaz dul's všetkých strán...
nádeje nás všetky opustily...
ochably už naše prsia, sily...
Národ krvácal ako zo sto rán...
Modlitba len znela...

Tu národ povzniesol k Bohu čelo:
ztratilo sa, čo sa kol' nás tmelo...
bledly čierne mraky...
Modlitba nebe preniká:
Boh nám soslal mužov, ktorí stáli
v láske, v pravde ako žuloskaly.
Božia milosť je veliká!
Jeden z týchto si Ty, Otče rodu.
Sťa Mojžiš zo skál spásy vodu
privádzaš... zázraky.

„Za Boha a národ“ Tvoje heslo
po celom Slovensku sa roznieslo
ako povel boží...
Kde národa život, spása?
Kde dnes pravd, právo, láska, cnosti?
Mamon zo srdc ľudí sa vyhostí...

a Slovákom skazu hlása...
Nebije nám posledná hodinka,
vodcom je nám statný Andrej Hlinka,
život za nás složí.

Tys' dal srdce, dušu, žitia sily
národu nášmu, Otče milý...
Čo dáme my Tebe?
Pravdy našej bojovníku,
ktorý bázne, strachu nikdy nezná,
vytrpel si za ňu muky väzňa,
na stá bojov v besov ryku...
Celý národ slávne holduje Ti.
Otče národa, čujže hlas detí:
„Odplaťže Ti nebe!“

Zdroj: Slováč, roč. XVI, č. 219, 27. september 1934, s. 4.

HADRI-DREVENICKÝ

ODKAZ Z RUŽOMBERKA

Tam v Ružomberku zapálili vatry,
tam zdvihli pomník k nebies výšinám,
hen z Ružomberka až po šíre Tatry
slávnostne letí odkaz Vodcu k vám.

To on tam stojí, Hlinka, s láskou v hrudi
a rodu dáva šťastia povely,
on večne živý i v nás život budí,
by ohne viery večne v nás tlely.

To on tam, Otec náš, k duši sa kloní,
k slovenskej duši, k tvojej, drahá mlad'.
V odvahe – hovorí – nech nič ťa nezlomí,
hodno žiť pre rod, trpieť, umierať.

Čo rodu dávaš, dávaš iba sebe,
v bohatom šťastí všetko sa vráti.
Sloboda zaskvie sa vo vlastnom chlebe,
a biedy chvíle iste pozlátí.

Len hrdo napred vždy! Vpred v božom mene!
Život viesť mužne, celkom do klasu,
keď ty raz zmlkneš, tatranské kamene
ohlasom svojím srdcom otrasú.

Len hore k výšinám leť, mlad' moja, leť!
A neznič v srdci lásky k rodu plam!
Nech tvojho žitia kmit stvorí nový svet,
odkazujem to tebe, všetkým vám.

Zdroj: HADRI-DREVENICKÝ: Slovenský rok. Bratislava 1943, s. 101 – 102.

MATEJ JEVJAK

VODCOVI

.....

(K meninám vodcu A. Hlinku)

Pejte hory, pejte lesy,
pejte pieseň radosti.
Bo vodca náš sviatok slávi
a to ešte v plnom zdraví,
pejte hory z radosti.

Veru mnoho ťažkých rokov
má náš vodca nad hlavou.
A hoc' prešiel kalváriu,
nesklonenú má on šiju.
Kráča s bielou zástavou.

Pejme pieseň i my, dietky,
čo pod Tatrou bývame.
Hľa, náš vodca, usmieva sa,
žiadnych bojov neľaká sa,
smelo sa nás zastane.

Zdroj: Kalendár HSLS na rok 1938, s. 121.

VALENTÍN BENIAK

HLINKA ŽIVÝ

.....

I keď ho nenávidíš, musíš ho milovať,
bo svedomím ti hýbe, jak biela inovať
mrazí ťa prv než počne zohrievať na duši,
hlbky sa v tebe pohnú, páli a nesúši.

I keď ho nenávidíš, musíš ho milovať,
musíš hrot slzou máčať a hrany spiľovať,
pred jeho veľkým tieňom šla prizma žiarivá,
čo malo padnúť mŕtve, pálila za živa.

I keď ho nenávidíš, musíš ho milovať,
bo nemáš iný zákon, bo nemáš inú mať,
tvoj osud za ním pádi, s ním spolu zareve,
až ľahnú ti do tvári: žobráci, za dvere!

I keď ho nenávidíš, musíš ho milovať,
bo v hrudi miesto srdca musel bys' skalú mať,
potomstvám slučky viazať musel bys' v embryu,
zbabele vyznať „fuiumus... Slováci nežijú“.

Zdroj: BENIAK, Valentín: Poézia I. Bratislava 2000, s. 210.
(Pôvodne publikované v zbierka Bukvica. Praha 1938)

ANDREJ ŽARNOV

MSGROVI ANDREJOVI HLINKOVI

.....

Zahučte, Tatry, vzplaňte ohňom žily,
vychrlte hroby kostier hnilých prach,
v slovenské nebe zory zabúšili,
krv zbitá vzkvitla Rána v ružonach!
Kde ste, ó, stíny desnej smrti zbrane?
Kdeže si, Nero, a tyranstva los?
Tisíce vrahov – preds' ožili pláne,
ktorým bol vodcom otrok Spartakos!

Jak gigant zrutný spomedzi nás vstáva
a rokov tridsať púšťou ide vpred,
v borbe a práci šedivie mu hlava,
srdce však mladé, ohnivé je ret.
Kto zlomí duba mohutný driek vpoly?
Čo žalár, okov, pľuv a reťazy?
Kto za rod rúbe, cíti, čo rod bolí,
a vavrínom kráča – jako víťazi!

Černová! – zvony tupo, smutne znejú.
Černová! – slovenská krv kropí zem
a rodu žiaľne Miserere pejú
a borca smelo stojí jeden len.
Segedín diaľny – to je právo naše!
Černová rudá – naša sloboda!
Šija však skala, rod mu nik nezmaže,
Bo on je kvádrom, žulou národa.

Čo boli hrozby a života tieseň?
Čo bolo vše, keď hromy preriekli
a krajom sladko voľná znela pieseň
a žily draka čierne tiekli?
Kde ste, ó stíny, desnej smrti zbrane?
Kdeže si, Nero, a tyranstva lós_
Tisíce vrahov – preds' ožili pláne,
ktorým bol vodcom Spartakos!

U nás však rada bieda k biede sadá.
Zalkla nám pieseň v hrdle zlomená!
Dohoda naša? – Chlieb sa v diali hľadá
a smrti zúri zašlá ozvena.
Pre Paríž – Mírov! – čeliadka ho schytí.
V žalároch právo, naša Sloboda,
Divej však búry v desnom hromobití
je hviezdou, centrom, dušou národa.

Z našich snov čnejú rozbúrané múry
a Slovač letí v diaľ za Oceán,
horúčka divá vlastou drahou zúri,
na našej pôde zase cudzí pán!
O, Kriste Pane, či už vždy tak bude?
Pre nás niet spásy v tôni Golgoty?
A cudzí bude orať vždy na ľude
a ľud len zmierať krvou zaliaty?

Iskra však tíško nádeje v nás tleje.
V čas vhodný vatrou žhavou zabúši
a ten, čo z rodu jako Fáros čneje,
cintorín mŕtvych ohňom rozruší!

...

Tu je deň spásy! Vstaň, Slovač, z prachu
a hromu vlastou zavznie mocný hlas!
Brieždiacich zôr však uzrieš v ružonachu
vpísané: Hlinka – otec, vodca náš!

Hlinka! – to srdce je nášho rodu.
Hlinka! – to víťaz našej slobody,
Hlinka! – to maják ponad rabstvá vodu,
dňom naším, svetlom, tvorcom obrody.
Ó zdrav buď, reku, nezlomný a zdatný,
Sviet dlho ešte cestou života
a Národ;v srdce vpíše si ťa vďačný,
keď už deň jasný nebom skolotá!

Zdroj: Jednota, katolícky týždenník, roč. XXXIV, 1926, č. 1809.

JURAJ OHRÍVAL

ANDREJ HLINKA

.....

A slovo telom učinené je...

Zlaté kvety lásky do tatranských skál
rukou požehnanou stále seje,
stojí a žehná, tam, kde vtedy stál,
keď kriesil život náš i nádeje.

V pesničke jasavej, v slzách smútku,
v úsmeve, v modlitbe, v hymne vzdoru,
v chráme kľačíš s nami, v tichom kútku,
s nami letíš k blankytnému moru.

Keď ústa septajú o veľkosti,
keď srdce zapáli sa k obeti,
keď ubitých vierou duša hostí,
živým slovom hovoríš opäť Ty.

V lesku zbraní, čo chránia otčinu,
horí plameň jasný Tvojho zraku,
v hlase zvonov hlas Tvoj volá k činu,
keď hrozí nám tôňa zlého mraku.

...

Kráse a odvahe Tvojho ľudu
lásku a vieru svoju svätú dáš,
ruky bdelé vždy žehnať nás budú,
keď národ poprosí: „Príď, otče náš...“

Zdroj: MIKO, Ernest: Oslavujeme. Prešov 1943, s. 70.

OTOŠ HATALA-MICHALOV

ANDREJ HLINKA

.....

(K jeho sedemdesiatke)

Nájde sa jeden z tisíca,
čo zrakom meria svety hviezd,
ho Tvorca zlúba na líca,
by mohol ťarchu všetkých niest',
by viedol vzácnym príkladom
zástupy cestou nádeje
k vysneným šťastia pokladom
cez strmé zloby, záveje.

Nájde sa vodca z kremeňa,
čo sľubom podlých odolá,
že všetci zlosťou sípenia,
kým on svoj povel odvolá –
on svojej Pravdy pochodeň
neskloní nikdy bezradne,
prv príde veľký súdny deň
a slnko božie vychladne...

Raz za vek tribún statočný
z národu miazgy rodí sa,
vypleje kúkoľ zbytočný,
upevní, čo v ňom kolísa,
naleje do žíl nadšenia
a vedie mužne do boja,

...

v ňom čelá pravdou zrúmenia
a iba dobrí obstoja.

My môžeme Bohu vďační byť,
že dal nám vodcu z ocele,
doprial nám spolu s ním sa biť
pre lepších časov pocele:
každému nech sa dvíha hrud',
keď môže stisnúť jeho dlaň
a svojím nazvať jeho trud
a jeho pravde platiť daň!

Zdroj: Slováč, roč. XVI, č. 220, 28. september 1934, s. 5.

JÁN GRAČKA

Ó TY ÚBOHÉ SLOVENSKO

.....

Ó ty úbohé Slovensko
akože sa máš?
Keď ty toľko nepriateľov
tu na svete máš.
Len nezúfaj, spoliehaj sa
na svojich synov
ktorí ťa chcú oslobodiť
od nepriateľov.
Veď sa predsa na Slovensku
Hlinka narodil
aby sebe na obranu
Orla založil.
Orly aj orlice budú
tam pomáhať
proti naším neznajbohom
verne bojovať.
Preto mám povďačný byť
nášmu vodcovi.
Preveľkému prelátovi
Andrejovi Hlinkovi.
Len aby mu milý Pán Boh
život predĺžil
by sa ešte na Slovensku
slobody dožil.

...

Preto sa nám na Slovensku
Orol rozmahá
lebo mu na jeho prácu
Pán Boh pomáha
Strašiť sovy aj kuvici
zúfale veštiť
kdekoľvek orla vidia
majú nešťastia.
Preto máš byť naša mládež
milá orolská
máš byť vždy na to hrdá
keď kuvik vrieska,
kuvika sa neľakáme,
my pôjdeme vpred
až konečne utvoríme
v tej Žilne slet.

Zdroj: Pozostalosť Jána Gračku, 1920, Kostolná, rehoľný brat (CSsR).

Kópia v zbierke zostavovateľa.

MARIE FRIMLOVÁ

DNES V LITOMYŠLI

.....

(Pozn. redaktora Slováka:

České robotnícke dievča spod Krkonoš napísalo a prednieslo
túto báseň na zjazde českých katolíkov v Litomyšli
8. septembra 1934 na počesť tam prítomného
Andreja Hlinku.)

Nejsme to my, kteří sem přišli před čtyřiceti roky.
Čas strhl sebou vše... Doktore Horský a Myslivče tiše spíte.
Jak mnoho jste pro nás pracovali, nám nezradíte.
Až zazní signál dělnictva, se nevzbudíte.
Přišli jsme květy diků složit u hrobu Vašich cest.
jimž konec – konec jest...
Nad rovy mrtvých nic se nezmění.
Jen odkaz vykonané práce stesk náš odmění.
Dnes v Litomyšli... Kolik jsme přinesli v srdcích
lásky a citu a dobré vůle k práci?
Kolik jsme donesli vděků těm,
jež nám základy stavěli k práci?
Za Vámi jsme přišli, vy, staří, zlatí pracovníci;
za vůdci všemi, kteří mezi nás se sjeli.
Přišli jsme z Krkonoši, od Úpice,
z kraje textiláků, z chudičkových horských chat,
Z továren nevlnných,
napolo zavřených.
Přišli jsme žalovat mezi své,
přišli jsme bojovat o lepší příští své... ..

Dnes v Litomyšli... Přišli sme z Krkonoší
poznat a pozdravit
velkého Vůdce slovenského lidu
Andreje Hlinku –
který zvedá lid svůj ujařmený
z područí cizáků,
kteří jim slovenštinu ryzí
vyměnit chtěli násilím za hrubou, cizí...!
Veliký Vůdce nad Slovenskem zdvihl hlas,
žaláři prošel a zachránil zemi,
jež byla cizákům a nevěře na pospas...
Slovenský lide – dělníci země – chudobou kojení,
zda-liž se země nám jednou v ráj promění?
Zda-liž nám vzroste z mozolů práce a z krve
alespoň láska a pokoj na zemi?
Jsme v Litomyšli. V městě historické slávy;
slibme si slavně lásku k spolupráci,
podejme ruce, zdvihněme hlavy
či Slovák – či Čech a Moravan!
Nám všem Bůh svěřil společný země lán...
Mějme sa rádi...
Jen lásku Slovany vždy nesla výš
nad všední starosti, nad všední svět.
Ó, Bože Nesmírný, dnes uvidíš
děti své, jež chudé v světě zůstaly,
slyšíš-li, Bože, prosby těch, jež o chléb k Tobě volali?
Jsme v Litomyšli. Přišli jsme z krkonošských tříd a řad
za práca svoje bojovat!
Dělníci země...

Požehnaní, kteří práci posvětili život svůj
a chléb si dobývají v potu tváří svých...
My vrátíme se zpátky do továren nevlidných,
napolo zavřených...
Kdy –? Pronikne nebesa ten těžký hřích?

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. J. P.' or similar, written in a cursive style.

Zdroj: Slovák, roč. XVI, č. 219, 27. september 1934, s. 8.

ĽUDMILA KRIŽANOVÁ

VODCOVI NÁRODA

.....

Byť vodcom ľudu, to je ťažká práca.
Tu neraz človek trpezlivosť stráca,
tu neraz hlavu v zneuznaní kloní,
tu neraz slzu v bôľnom vzdychu roní.
Však, kde je ľud, tu musí byť i vodca,
ľudu je treba láskavého otca,
i pevnej ruky, vševéducej hlavy.
A keď sa nájde muž tak čistý, pravý,
čo strhne davy v svojom mužnom čine,
iste mu hlavu vďakom ovenčíme.
Nech vyrastá on z mladých hlávok detí,
čo čistá duša zo zraku im svieti,
nech zapáli sa, ako ohňa iskra,
čo z hĺbky citu pravdivého tryskla.

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 62.

REQUIEM
(AUGUST 1938)

VALENTÍN BENIAK

UMIERAJÚCI HLINKA*

.....

Už Hlinka umiera, už Smrť mu hotuje záprah:
ťažký voz sedliacky, chomúty, dva kone čierne,
sedisko zo sena, starú huňu a krpce,
halenu smútočnú, bič sukovitý, uzlík
s peniažkom strieborným pre teba, starý Mýtnik.

O milosrdenstvo prosíme pre dušu túto,
ktorá sa zbavuje škrupiny života, kým kohút splašený spieva.

Oh, Bože umierajúcich,
v hodinke tejto spomeň si na syna svojho,
orlom uneseného matke,
mliekom vlčice odchovaného!
Oh, Bože umierajúcich,
v hodinke tejto spomeň si na jeho príšerné železné kňazstvo:
byť buričom i štvancom, byť sirénou i kvočkou,
spomeň si na jeho vzdor a na našu otrockú bázeň,
na jeho opášané bedrá,
na jeho hrdosť byť výkričníkom medzi zemou a božstvom,
bojovať s Tebou o dedičstvo otcov,
o rebrík do nebies,
ktorý si o hrud' oprel,
a volal hlasom veľkým,
hlasom dorážajúcej vlny, ...

.....
* Vyšla i v zbierke Bukvica (Praha 1938), pod názvom Hlinka umierajúci.

ktorá nás zalieva všetkých,
ktorá Ti k nohám špliecha,
oh, Bože,
spomeň si naňho, odchádza ako slnko,
v ligotavej starobe.

Umiera, aby bol živý.
Chváľme mu, bratia, hrebene horské, potoky a nivy,
chváľme mu rybárenie, valašku a udicu,
chváľme u sýpky naše a pivnice, kde sudy sú,
chváľme mu život na výslní, v pohybu,
v bojoch o chlieb, o čereň a o rybu,
chváľme mu, bratia, novú ulicu s mrakodrapom,
do ktorej práce zašiel,
s unáhleným a veľkým kvapom.

VALENTÍN BENIAK

HLINKA*

.....

Smrť pani v Ružomberku,
na kancel' vzlietla sova.
Ide plač na dobierku
a ty si teraz vdova.

My prežili sme Turkov,
ťažké nás kroky nesú,
ide žiaľ, ide s búrkou,
nádeje naše kde sú?

Noc naše stránky ruje,
na voze praskla osa,
Hlinka padol, ach, tu je
slovenský kríž a kosa.

.....

* Vyšla i v zbierke Bukvica (Praha 1938), pod názvom Hlinka mŕtvy.

RUDOLF DILONG

UŽ NESÚ TRUHLU

.....

Už nesú truhlu zronení kamaráti,
aký je smutný deň!
Čo sú tie zvony ustaté, jak tá mati,
čo otvorila náruč preň.

Andrejko, Andrej, odchádzaš od Slovače,
vydajte, ženy, k hrobu smútok svoj,
nuž, vydajte, vy otcovia, horké plače,
lež kto sa pustí s mračnom v márný boj?

Andrejko, Andrej, nás sú tu ešte voje,
kto má tie vojská spojovať?
Ja trpím v duši, bolí ma srdce moje,
Ty nebudeš zaň bojovať?

Ako Ti sotrieť rosu a boje s tvári?
povedať: Sbohom buď?
Ešte sa modlí ľud pod oblokmi fary,
Tvoj opustený ľud.

Zem svoju miloval si až k smrti hroznej,
tá zem nad Tebou zatíchla,
ach, ešte žiaľu takého nevyšlo z nej,
akým dnes zavzdychla.

HADRI-DREVENICKÝ

SAMI SME OSTALI

.....

Vatry zahúdli poslednú pieseň,
Čebrať naposled zaplakal,
sklonil sa národ pred vôľou Večna,
večer sa v slzách zajakal.

Svit fakieľ svieti na cestu v diali,
odkiaľ sa martýr nevráti,
posledná prosba za pokoj jeho
nás v sveta strany roztratí.

Cestu zpiatočnú noc čierna vrúbi,
tisíci slzia za nami,
privreté oči bozká rodná mať,
domov nekráča Ktos' s nami.

Bedlivým zrakom zpod kríža tône
ružomerského cmitera,
na svoje deti, na drahý národ,
na domovinu dozerá.

Stleté pazderie horiacich fakieľ
pomaly hasne na zemi,
ideme sami v myšlienkach bóľu,
úderom smrti zmenení.

FRANTIŠEK HEČKO

ANDREJ HLINKA

.....

Čas strávil smolný lúč a sfúkol plameň v krbe,
čo presvecoval tmu, keď národ dvíhal hlavu
a pred tvár osudu si vztýčil čelo hrdé,
vstávajúc z reťazí, nedbajúc na únavu.

V troch dvoroch storočia svoj pohár sciedzal na dno,
zapnutý do pluha riečisko ťahal poľom,
v ňom bujno spenená šumí rieka vodná,
hučiac a v radosti a stenajúc bôľom...

Hľa, rúcho belostné mu blatom nezapadlo,
ni srdce necúvľo vo víchroch, ktoré duli,
a predsa umrel, och, stavajte nové Bradlo,
nech svieti do výšky bieloba jeho žuly...

PAVOL GAŠPAR HLBIŇA

NAD HLINKOVOU RAKVOU

.....

Tu stojí národ, smutne čaká
a jeho pohľad štiepe do kosti,
vážní mi moje srdce ako vtáka
v osídlach nádeje a úzkosti.

Zomrel, vraj, Hlinka, viera naša,
pred nami otvára sa tma a hrob,
strácame Mojžiša, ba Mesiáša,
zem navždy pohltí ho do útroby.

Nie, Hlinka žije, bo duch neumiera,
neplačte za ním toľko, stará mať.
Hlinka je život náš, je naša viera,
telo boj skončilo a musí umierať.

Tu leží mŕtvy, chladný, ale hreje,
rozmnožil život v duši plameni,
bezmocný mocou svieti do nádeje
a jeho meno vo víťaznom znamení.

LADISLAV HOHOŠ

UMREL ANDREJ HLINKA

.....
(Zázrivá, 17 – 21. augusta 1938)

I.

Čierne sú slovenské augusty.
Smútkami sa černejú a hrobmi bohatnú.
Smutné sú slovenské augusty.
Keby hviezd nebolo, záhon by civel pustý
a národ by mal len rmut, iba rmut a tmu.

Ak som to kedy chcel, dnes by som rád zveršovať
tikot rodných srdc a vravu rodných duší
a pri sebe by som rád cítiť živú sedieť moju mŕtvu mať,
pri ktorej mohol by som i plakať, keď náš národ niečo
veľmi skruší,
ak som to kedy chcel a ak som aj Boha o to prosieval,
dnes by to malo byť,
dnes, keď mŕtvy leží ten, čo rodného ducha do nás
zasieval,
ten, čo národu dokázal a ešte chcel toľko toho vydobyť.

Do týchto prvých chvíľ
zavíjam smutný tlkot rodných srdc a smutnú vravu
rodných duší,
do týchto bolestných chvíľ,
do týchto bolestných chvíľ
sa vplieta to úprimné, čo neverný a cudzí ani len
nevytuší.

II.

Kde by ste neboli bývali, kam by ste neboli kročili
v živote svojom
na rodnom Slovensku? Je tejto zeme taká aspoň
jediná piad?
Kam pozriem, všade zriem šlapaje Vaše, Vás jak ste
tu hromom, tam zdrojom
životné nádeje: a časy jarou rozpučaly
v slovenskú mlad'.

Takto ste s krajinou srástli Vy a takto aj ona
srástla zas s Vami,
na rodnom Slovensku všade ste boli dom,
všade hospodár ctný,
obrazy Vaše sú v mysliach i v srdciach, tak všetky
sťa jeden sú rámy,
hľa, rámy lásky a pamäti: taký obraz vedel
orosiť sny.

Tuná Vás nikdy a nikde nám netreba hľadať:
ste všade, ste všade, ste všade;
čo šlapaj Vaša – to rodná zem zúrodnená v zlato
na drahý kov,
a ľud Vás pamätá tu medzi sebou, tam zas,
jak idete v najprvšom rade,
ale bol všade jak lodička na hojdavom mori Vašich
tribúnskych slov.

A keď Vás do hrobu uložia, do hrobu v rodnej,
v tej slovenskej zemi,

• • •

verím: z Vás nebude mŕtvola, ale živé jadro
slovenskej zeme.
verím: z Vás nebude mŕtvola, lež vzácny drahokam
živý, nie nemý,
a ako Vy ste tu chodili, tak k Vám bude chodiť
slovenské plemä.

III.
ANDREJ HLINKA!

Ako že veríme v Boha a nerepceme proti jeho svätej
vôli,
ako že Slováci budeme i po Vás, jak sme už aj pred
Vami boli,
ako že zvony hlasnejšie kričia smútok než naše
srdcia verné,
ako že ľudské prieky zakryl smútočný flór a stíšili
zástavy čierne,
tak s Vami sme rodne na Vašej poslednej ceste, čo je
cestou ciest:
státisíci Vás nemohli nemilovať, a niekoľkým je dané
Vás k hrobu niešť,
miliony o Vás v obdive vedia, a jedna slovenská
matka Vás mala,
jediný ste len boli, a vyvýšili ste sa nad všetky
tatranské bralá;
a ja spevom lýry, ktorú ste Vy aj v pokojných svojich
dňoch ešte mali radi,
spevom rodne vernej slovenskej lýry, s ktorou si ani
knuta neporadí,

znásobujem a zveličujem i posväcujem Vašu poslednú
cestu na tomto svete,
lebo Vy nám i budúciim pokoleniam budete, i keď už
nikdy viac nebudete.

SLOVÁCI!

Naša rodná slovenská zem zas bohatne o jeden
svieži hrob:
keď nám táto zem s otcov na synov je najvzácnejšia
od najstarších dôb,
tak znásobene a zveličene i posvätné ešte vzácnejšou
sa nám dnes stáva;
odpočívaj v nej v pokoji, ty Andreja Hlinku
slávna hlava,
odpočívajte v nej v pokoji, vy Andreja Hlinku
ústa zbožňované,
odpočívaj v nej v pokoji, ty Andreja Hlinku
srdce milujúce i milované!

IV.

Spite sladko v rodnej zemi!
V zemi rodnej sladko spite!
Rodné slnko pobozká Vás
pri západe, na úsvite.
Rodných hviezd roj v jasných nociach
na Váš hrob sa zapozerala.
Rodný Váh Vám bude nôtiť
od večera do večera.

• • •

Rodná láska k Vám vždy ozve
sa jak piesne spevných vtáčať.
Rodné mysle k Vášmu rovu
deň čo deň, vždy budú kráčať.
Rodná viera z Vášho hrobu
vyvrie nám jak zo studienky.
Rodným ľuďom Váš hrob bude
ťažiskom národnej mienky.
Rodné slová pri výročiach
skvapnú ako kvapky rosy.
Rodný hrob... ta s každou krivdou
národ pôjde na ponosy.
Rodu šťastné dni Vám vďačne
navlečíme v diadémy.
V zemi rodnej sladko spíte!
Spíte sladko v rodnej zemi!

V.

VODCA Andrej Hlinka, jedno srdce je v každom zvone,
jediné srdce, ktoré vo výzvu hrany rozzvučí:
o toto srdce prišiel národ, keď Vy ste umreli.
Bez takéhoto srdca včuľ, kým my sme ešte v obruči,
však ani potom rod byť nemôže: Ktože zahriakne
a zahriakol zlé besy, keď na rod besne zhrmely?
Nuž kto, ak nie
Karol Sidor?!

VODCA Andrej Hlinka, Boh Vás bozkávaj v svojom lone,
že ste nás nenechali samotných: koľká útecha,

keď národ odovzdane na život hľadá pri smrti!
Som s jasným rodným citom národa hlas, čo nebrechá,
ale tu hovorí o najjasnejšej z národných hviezd:
než po národnom smútku zas sa boj kolom rozvrtí;
rod má kto viesť:

Karol Sidor!

Zdroj: HOHOŠ, Ladislav: Verte! Básne. Trnava 1939, s. 150 – 155
(Úryvok z básne uverejnený tiež v zborníku Requiem
za Andreja Hlinku. Trnava 1938, s. 30)

IVAN JAVOR

ZA ANDREJOM HLINKOM

Dnes celé Slovensko je jeden veľký zvon,
v ňom žalosť vyzváňa, smútok preveliký,
bo schladlo srdce, čo nás toľko milovalo,
odchádza navždy veľký borca tejto republiky.

Bo tisícročný národ stratil si dnes najväčšieho syna,
čo po šľapajach otcov kráča hrde, smelo;
bol mučeníkom pravdy, práva apoštolom,
že veky budú cítiť jeho požehnané dielo.

Z chudobnej šiel chaty, ale dušou prebohatou,
miloval ľud, reč slovenskú i svoju históriu,
statočne boril sa za práva zdeptaného rodu,
dar nesviedol ho, hrozba nezlomila šiju.

V Hlinkovom živote sa zrkadlí náš osud celý,
v ňom vidieť, čo nám dlhujú a čo sme pretrpeli:
čo žlče, blata, slín nakydali,
čo lásky, práva, pravdy odopreli!

On, vzácna bohatier, tak krásne spájal oltár s politikou,
bol kňazom, vodcom, vojakom, no Hlinkom skrátka;
v ňom stelesnil sa všetok život slovenského ľudu
od kolísky až po kríž veľkopiátka.

Nie, národ slovenský si Hlinku nepochová!
On v srdci každom naďalej žiť bude –

Zmenia sa pokolenia, premenia sa časy:
On – diamant – ostane a nezhnije nám.

Objím ťa zem, ach, drahý Andrej Hlinka,
tá matka zem, ju miloval si neskonale,
pre ňu sa trápil dlhých sedemdesiat rokov,
horkosti znášal, žaláre a žiale.

S Tebou sa lúčiť?... Aké ťažké slovo!
Srdcia nám sviera žiaľ... no, v oku plameň šľahá:
skončíme boj, čo Ty si začal dávno,
pamiatke Tvojej prisaháme, bo nám večne drahá.

IVAN JAVOR

SLOVENSKÁ PRÍSAHA

.....

Prisaháme
na to nebo, čo nám dalo
smelých vodcov, bohatierov,
naplnených duchom svätým,
zápalistou, živou vierou,
prisaháme na tie polia,
vrchy, rieky, našské luhy,
na tie krivdy, čo nás bolia,
na tie zeme, čo má druhý,
prisaháme na česť toho,
čo za národ bil sa smelo,
na príkoria, na žaláre,
prisaháme na tvoj život,
tvoje reči, tvoje skutky,
prisaháme na tvoju smrť
nehynúci Andrej Hlinka:
prisaháme, prisaháme,
že z našich práv, našej pravdy
ani byľky nezjednáme
a čo by priam hromy rvaly,
hanou by nás zakydali,
preháňali, zatvárali,
čo by sa z nás vysmievali –
prisaháme:
z našich práv si nič nedáme!

Nič nedáme, nič nedáme,
Andrej Hlinka,
prisaháme!!!

MARUŠA JUSKOVÁ

LEN PROSTÁ PIESEŇ

.....

Ty večný slávik rodolásky,
prečo si onemel bezútešne
vo chvení nocí tmavý smútkom,
keď zloba tká iba tiene hriešne.

Ty svetlo žiarne našich zreníc,
prečo si vyhaslo tak skutočne.
Zoborské cesty kvitnú slzou.
A čo si bez Teba ľud tvoj počne.

Ty prorok pravdy, svätec biely
v znamení dvojkríža krásny, hrdý,
bol si čo práva blahovičník
v osudnej chvíli vždy žulou tvrdý.

Spi, Otče, v dlaniach páperových
zmáčaných ľúbosťou slovenských hrúd
a vedz, že lásku prisahá Ti
Tatra i Zobor i slovenský ľud!

JÁN MILO MILOV

KEĎ VODCA USNUL

.....

Môj Bože, láska najohnivejšia je v bóli
a bolesť najhlbšia v láske,
Ty vieš, že s Otcom národa sme jedno boli
i jednou dumou kojily nás v Ružomberku okná farské,
dnes katafalku smútok v žertve voskovice
a rozžialená Slovač vôkol na tisíce.

Smrť beloruká, bodni i nám srdce, bodni,
nech smútok tmavším pohráva si flórom,
my cítime sa bez Vodcu raz málo shodní,
dychtiví zutekať kdes v horstvá k bôrom
a plakať ako rozpolené srdce Orfeovo;
tak radi by sme počuť ešte jedno veliteľské slovo!

Boj zvířil sa priam do finale,
meč ducha ostrejší je ako oceľový,
za národ kto sa bude toľko modliť v katedrále,
keď Veľkňaz klesol v náruč smrti anjelovi?
Pre lásku, Bože, ktorou Teba i nás ľúbil,
národu slovenskému udeľ všetko, čo si sľúbil.

PAEO OLIVA

MŔTVY ANDREJ HLINKA

.....

Ó žiale, ktoré pôjdu nocou augustov,
zvon oblakov sa rozkolísal čiernou tmou.

Je mŕtvy vodca, srdce, oči, hlas.
Je bez obeti oltár, mŕtvy kňaz.

Len smútok rastie. V dlaniach dážde slz.
Ó rakev, tieto ruky neporuš.

Ó žiale, ktoré pôjdu nocou augustov,
zvon oblakov sa rozkolísal čiernou tmou.

Je mŕtvy vodca, anjel, vzbud' ho, vzbud'!
Pred rakvou čaká v nemých bôľoch ľud.

Je mŕtvy vodca. Doznel chorál hrúd.
Ty, národe môj, sbohom, sbohom buď.

Ó žiale, ktoré pôjdu nocou augustov,
zvon oblakov sa rozkolísal čiernou tou.

Ó z bôľov svitá nad Slovenskom žiar.
Vďaka Ti, Bože! V žiari JEHO TVÁR.

IGNÁC GREBÁČ ORLOV

I KLESOL OROL

(NAD RAKVOU ANDREJA HLINKU)

.....

I klesol orol, čo na žulách Tatier
vyrástol v obra, slovenského bohatiera,
by ducha kriesil v národe a život
mu dával z vlastnej krvi... duše...

Hej, klesol podlomený
slovenský titan ducha, roboty,
čo národu sa celý v obeť dal,
čo národ neskonale miloval...
Hej, klesol v borbe za slovenské právo,
za slovenskú reč, materčinu drahú,
za lepšiu zajtrajšok týraného rodu...
ach, klesol...

Zalkaj, Slovač, z duše ubolenej,
tu doma pod Tatrami i tam v šírom svete
nad stratou najväčšieho tvojho syna,
čo ti bol vodcom, radcom, strážcom tvojho Siona...

Ó, zaplač, Tatra, zakvíľ i ty, Váhu, rieka posvätná,
váš smútok nech sa nesie po krajine slovenskej,
že zomrel ten, čo najväčšou láskou vás objímal,
že usnul, usnul tíško vysilený
náš veľkňaz, pravý otec slovenského národa...

...

Ó, zvony, rozplačte sa všade smutným chorálom
vo vežiach miest i malých dediniek
a oznamujte žalosť veľikú
nad stratou, čo slovenský národ zastihla...

Bo klesol orol, čo nad Tatrou smelo kolotal,
ako jej strážca, chrabrý obranca,
muž, bohatier i titan ducha, roboty
za sväte práva slovenského národa...
Hej, klesol na vrchole borby, práce.

No, zanechal nám testament,
čo napísal nám vlastnou krvou
a celým, celým životom.
Že chrániť máme matičku,
reč sladkú
a všetky statky národa!!!

Nad jeho rakvou stojíme tu sklúčene
a sypeme mu kvety vďaky
za všetku jeho robotu,
za jeho lásku veľikú,
za jeho borbu i za jeho náuky,
v slovenskom srdci stavíme mu pomníky:
tú večnú svätú prísahu,
že plniť budeme vždy jeho rozkazy,
že brániť budeme si zem tú drahú
a národ slovenský, čo on tak vrelo miloval,
i jeho reč, tú slovenčinu sladkú,
čo učila nás matka Slovenka!!!

Hej, klesol, usnul tíško,
spočívať bude v drahej zemi otcov.

No, žije on v nás a my v ňom,
hej, žije v tomto milovanom národe,
ktorému on tak odvážne
a vytrvale kliesnil cestu budúceho rána,
ktorému celý život posvätil, dal...
a ktorému sa celý v obeť dal!
On... orol, večný Tatier kráľ!!!

Dvíhame k nebu naše zraky...
a sypeme mu na hrob kvety vďaky!

M. Š. PILEROV*

NÁRUČIE SLOVENSKA
(PAMIATKE ANDREJA HLINKU)

.....

Spíš sladko v mojom náručí
a topoľ šepce o raji...
Spíš v mojom mlkvom náručí,
či hviezdy krúžia s jagotmi,
či zima sníva o máji,
či vietor túžbou zahučí...
Kto slávu Tvoju zatají?! –
Nad krásnym čelom večný deň
sa šerom smrti nesotmí...

To slovenská zem uspáva
milenci túžob najčistších,
a strážcu štítov najvyšších.

Veď nie je chladné moje objatie,
hoc hruda nemá tepla domova;
v palácoch mojich bledé dojatie
pútnikov bozkáva bledosťou olova,
kým prekročia prah mlčania
a s dúhou v očiach zmenených
sa stretnú s krásou zasnených
alejí svojho Domova...

.....

* M. Š. Pilerov – pseudonym Mikuláša Šprinca v počiatkoch jeho tvorby

Ladové sú moje pery pre tých,
čo ma bičujú;
moje oči vyhaslé sú pre tých,
čo ma snižujú;
moja láska bezcitná je ku tým,
čo ma križujú.

No, keď Teba snom bozkávam –
rajom vonia moja pera,
hviezdy krotko pokľakajú
svätožiarou k Tvojmu čelu,
moje kvety obsypú ťa
tichou nehou svojho peľu...
Šťastí vzlyká láska verná,
láska všetkých mojich detí,
ktorá s fackou svetom letí
v opojení z Tvojich krás.
Ty chodievaš ku nim zas
v svite mliečnych myriád,
hýriacich slávou nad nami
keď uspávam Ťa so snami
a kryjem lásky hradbami.

Bols' kvetom krvi slovenskej
a výraz túžob gniavených,
symbolom slobôd mojich brál
a rečou práv, čo Boh mi dal
svitami sľubov zlatených.
V Tvojich očiach horela som
láskou k právu, slobode,
Tvojím srdcom lomcovala

...

túžba mojich čiernych hôr:
spievať pieseň – lásky sbor
a žiť s nebom v dohode.

Snami halím Tvoje spánky,
ktoré túlils' k mojej hrudi,
by si počul nežné vánky
mojej hudby, ktorá budí
nostalgiu za jasmi...

Snami halím Tvoje spánky
ktoré čuly vzlykot krvi,
jarmo temna, ktoré drví
šiju útlu mojich práv...

Slovenská zem, vrav, len vrav!
Kvety tvojich bielych májov
nevyslovia krásu lásky,
tryskajúcej z Božích tajov.

Na hrob Tvoj s lunou prichádza
sen tichých, smutných úbočí,
keď bolesť na nich útočí...
Pred bledým čelom prechádza
roj okrídlených, bielych víl
a venčia skráne vencami,
čos' žitím svojím v láske vil.

Keď večer hasne v požiari
a polia smútkom ožiari,
prichodia vršky s Krížami,
so šťastím, láskou, ružami,

čo pučia z Kmeňa Života;
že dnes sa v sláve mihotá
Kríž – symbol Syna človeka,
mojej lásky túžba odveká,
túžba mojich snov a žiaľov,
túžba mojich vonných jarí,
túžba slz aj mojich detí,
túžba vôd a kvetných tvárí,
túžba, ktorá slnkom svieti;
že sa vzniesla Holubica
nad vodami slz a vzlykov,
že tu vane Oheň Turíc,
Krv sa leje do kalichov,
premenená z mojich viníc –
za to snami uspávam Ťa,
bozkám láskou v náručí,
Tvoja láska nezkalená.
mnohých láske naučí...

Na čelo Tvoje sypú sa voňavé strapce agátov,
beloba krehkých narcisov i krotká neha sedmikrás,
nádhera Vesny v storakých a pestrých svojich ornátoch,
zelene syte mojich hôr so šťastím spevov slávika,
akordy hudby stlmenej, čo v hĺbkach mojich zaniká
orchestrom dunivým víťazného života,
z ktorého sa rodí večne nová krása,
keď sa jaro vracia ku nám v kvetoch zasa –
všetko tebe šumí hymnou svojho bytia,
lebo v Tvojej hrudi viazly kruté strely,
závisťou démonov do túžieb merené,

...

ktorými som chcela krášliť koreň žitia,
k Prameňom sa prissať, z Golgoty čo vrely,
zachovať a rozviť poklady sverené
Cyrilom, Metodom, Beňadikom svätým.
Tys' svolával na nás požehnanie Slova,
keď k Sedembolestnej vystrels' ruky znova
o úsmev pokornej, prebodnutej Panny –
vtedy cítila som Božej lásky vany,
v útrobach plesajúc – temnoty hoc desia –
rozkošou turičných čakání sa chvejúc,
že raz spievať bude pieseň Baránkovu,
keď bude zem nová a nové nebesia...

Čuješ moje tiché vánky,
keď bor steskom zahučí?
Duch Tvoj letí v hviezdne stánky,
hoc ťa držím v náručí...
Hviezdnym ohňom Tvoje oči
svietia v moje údolia,
tu sa tiché, dlhé noci
za krajší deň pomodlia...

HELENA RIASNICKÁ

TRYZNA

• • • • •

Na babom lete sním, na tieto vlákienka
jak na beľ vankúšov vrhla ma spomienka.

Na babom lete sním, na jeho šedinách,
ktoré tu zostaly povievať v temnotách.

Ach, jeho šediny! Tie jeho kráľovské
plody stých starostí o slovo slovenské!

Ach, jeho šediny! Jak sa tu rozvialy,
jak sa tu rozvialy dôstojne, pomaly!

A jak sa vznášajú! Ako len vanú tu
cez túto krajinu ešte vždy zamknutú!

A jak sa vznášajú! A vravia do sveta,
že všetky námahy veľké sa posvätia
len smrťou hrdinov! Také sú zákony.

Tak umrel Mojžiš tiež, sinajský Rabboni.

Tou smrťou hrdinnou! Nevošiel do zeme
sľúbenej. Vodca náš, jak sami dôjdeme?

Na babom lete sním, na tieto vlákienka
jak na beľ vankúšov vrhla sa spomienka,
na babom lete sním, na Tvojich šedinách,
ktoré tu zostaly svietiť nám v temnotách.

JANKO SILAN

MODLITBA

.....

Ty, ktorý SI,
Ty Bože Abrahámov,
zachovaj jeho obrysy,
zastreté smrti šatou tmavou!
Zachovaj jeho srdca Hlas,
preliaty do srdc všetkých nás!
Nech každý Slovak cíti
jeho prítomnosť a násobenie,
že je tu, že je iba skrytý
DUCH jeho, jeho chvenie!
Ty, ktorý SI,
daj jeho Hlasu mohutnieť a rásť
na brehoch Nitry, Váhu, Hrona, Torysy
a poteš, poteš túto neokliatu vlasť!

JANKO SILAN

Z ELÉGIÍ ZA ANDREJOM HLINKOM

.....

1.

Pltníci pri Piešťanoch svoje bárky
pritiahli k brehu, rozvodnil sa Váh.
Načo sú tieto vody? Málo je ich, ach!
Nemožno, nemožno Ťa oplakať, Ty starký,

Ty starý náš, náš mŕtvy otec na cintore.
Nebolo ešte takých smútkov v Tvojej krajine:
tatranský kríž a naše srdcia – v tmavom flóre,
keď na katafalk mlčanlivý hľadáme.

Kto zažne znova vyhasnutý paškál?
Čo máme z toho, že si v balzame?
Prečo si umrel práve včul, Ty živý náš kráľ,
a prečo až včul po smrti Ťa poznáme?

Ach, prečo až včul velebia Ťa, chvália?
To všetci bohatieri zavčasu
odchádzajú len preto, aby bola stála
cena ich hrdinského zápasu...?

2.

Veci sú také nenávratné.
Tá hviezda, ktorá na zem padne,
už viacej nikdy nezasvieti...
Siroty, najsmutnejšie deti,

...

toto tak veľmi dobre znajú
a preto najviac plakávajú.
A to je všetko márne, márne,
bo nevykvitnú kvety jarné?
Ach, kde si, kde si, konvalinka?
Ach, kde je máj a jún a Hlinka?
Ach, kde si, kde, Ty zlatý tata?
Je ešte väčší žiaľ a strata?
Starý náš, starý náš, smrť má Ťa,
siroty na Tvoj úsmev hľadia
a rieky slz sa rinú, rinú...
Čo všetko dal si za krajinu
slovenskú, za nás, deti svoje
– a teraz, keď sú nepokoje
najväčšie, časy zlé a zradné,
spíš, Tvoje telo leží chladné...
Spi sladko, Mojžiš náš! Už idú
usporiadať Ti panychídu
siroty Tvoje. Do boja sa náhlia:
„V znamení Hlinku, nášho kráľa!“

3.

Prijmiže naposledy requiem aj svojho kraja,
jesenné kviľby smútočné.
Včul' v jeseni tie hory bolesť našu nezataja,
bo všetko vädnúť započne.

Hľa, všetko sa to blíži k Tvojej mlčanlivej skrýši,
už hory hučia, hučia zas...

A Ty si čoraz tichší, ach, a Ty si čoraz tichší,
– ozajstný Boží sluha, kňaz.

To práve ľudia nechápali, prečo trpels' nemý
úžasnú zradu, príkoria.
Dnes do tajomstiev Tvojich svietia tiché chryzantémy
a toľko mlčky hovoria...

Len chryzantémy. Nieto iných kvetín, nieto ruží
pre nedocenený Tvoj rov.
A z vtákov iba orol skalný dojímavo krúži,
tak nemo... s pietou unylou...

Aj on vie, že k nám mŕtvi hovoria ja cez mlčanie.
Stokrásna scéna žiarivá!
Starý náš, tu si, tu a kráčaš na slovenské stránke
a žehnáš ich jak za živa...?

BOHDAN ŠÍP

PRISAHÁM

.....

Requiem zvonov a tlkot srdc Slovákov
počul si, Otec náš, bôľny vzdych za Tebou,
keď sme Ťa v slzách a v spojení s velebou
niesli a iní zas kráčali za rakkvou?

Pre Teba smútila obloha slovenská,
pre Teba zore sa smútočným zalialy...
Najmilší, prečo si odišiel do dialí,
keď najvých potrebný bol si nám od dneška?

Pre Tvoj dar jazyka, ohnivé myšlienky,
milenee večných krás ostaneš v srdci nám,
s Tebou sú v spojive slovenské halienky,
naveky s Tebou sú, na to prisahám:

Budeš žiť v akordoch srdcových serenád,
bohatier najkrajších slovenských rozprávok,
lebo už národ Tvoj vyplňa závdavok,
ten národ, ktorý si do smrti mal tak rád!

BOHDAN ŠÍP

LEGENDA NAJPRAVDIVEJŠIA

.....

Žil jeden junák raz,
čo večne mladý bol
a túžby najkrajšie,
sťa bielych ľalíj puk,
do duše národa
priehrstím rozsieval,
priehrstím štedrých rúk.

A tento bohatier,
čo večne mladý bol,
i pravdu miloval
a nikdy, nikdy ju
neprestal svojim húšť.

Nikdy ju neprestal,
nikdy ju nezradil
i keď ho otrokár
železom potrestal
a pravdu takto chcel
do okov uväzniť.

No národ nikdy ho
neprestal milovať,
ba potom, keď už raz
napokon dovraavel
a slovo posledné
ako vták ohnivák
vylietlo z jeho úst,

...

boľavo zaplakal
národ ten, čo stratil
z rozprávky junáka.

Žil jeden junák raz,
čo večne mladý bol
a vzrastal k oblakom
cez činy v národe.

Cez skutky potomkov
vyrastie nad oblak,
vyrastie do neba
a musí večne rásť
na stránkach v legende
ktorú mu národ dá,
lebo ten bohatier,
čo večne mladý bol,
za voľnosť pre deti
nepoznal obetí,
ni dar ho nesviedol,
za voľnosť pre deti
nepoznal lesku váb,
ni v láske k svojeti
posledný smrtný bôľ.
Žil jeden junák raz
a dnes už večný je...

SVETLOSLAV VEIGL

NAD HROBOM ANDREJA HLINKA

.....

Čerň hrudy slovenskej Ťa objíma už v láske,
čerň hrudy slovenskej Ti spieva sladký chorál,
čerň hrudy slovenskej čo spätej v rodoláske,
ktorú si, láskavý vždy Gazda, preorával, oral.

Čerň hrudy slovenskej ťa zdraví ako Kráľa,
Ťa zdraví ako Kráľa slovenských srdc verných,
Ťa zdraví ako Kráľa, ktorý život dáva
za národ svoj drahý v bojoch nedoziernych.

Čerň hrudy slovenskej ťa ľúbi srdcolomne –
Ty napájals' ju v mdlobe krvi svojej prúdom –
a Slovák s láskou, hrdosťou vždy na Teba si spomne.
ktorému čerň slovenská je drahá v žití tvrdom.

Podzemná truhla – veliteľský môstik.
Kapitán vojska? – kde si sa podel zrazu?
To nová hviezda tróni na výsosti –
dolinám večne svieti, i chudobnému lazu.

Čerň hrudy slovenskej je posvätená Tebou,
majúc ťa v sladkom objatí si hrdo vydychuje.
Kráľ slovenských srdc v jej srdci sladko sníva.
Bohatier legendárny – vetrík pofukuje.

ANDREJ ŽARNOV

OSTATNÉ DEFILÉ

.....

Hodina odbila, do ticha hrana znie,
čerň v zraku bičuje, krv šľahá mrazivá,
na bubny bubnujú so srdcom krvavým,
už ide armáda, slovenská armáda
na pozdrav ostatný.

Už ide armáda na povel s všetkých strán,
Haleny od Hrona, širice od Váhu,
gorali oravskí, junáci od Košíc,
už ide armáda, sedliaci záhorskí,
haviari s kahanmi, robotník z továrne,
páni a žobráci, starci a mladíci,
to Tvoji od knihy, to Tvoji od pera,
tak jak si ich mal všetkých rád,
tu kráča môj otec mŕtvy,
matka, sestra a brat,
srdce si čujem biť,
to moje mladé roky idú popri mne,
tak jak šly s Tebou vždycky do boja,
to ide naša česť a svedomie,
chrбаты tvrdé, viera nezlomná,
s mŕtvymi ústami, zmrazení, bez spevu,
tak ako nikdy viac, hrobovo,
naposled.

Pozri si, Veliteľ, slovenskú chrabrú stráž,
pozri si ešte raz, to naša prísaha,
za dobu zdravíme Ťa, z ktorej neodchádzaš,
za Tvoju slovenskú večnosť, vták Fénix,
za pečať, ktorú si dal našej krvi,
pozdravujem Ťa s prísahou
nad hrobami otcov a pre naše deti,
kde budeš rásť a prekvitať,
najsladšie zrno slovenskej brázdy,
Hlinka.

Na bubny bubnujú, ideme, večná stráž,
zapáľte pochodeň, hodina odbila,
čo slížiš, kamarát, čo sa ti prápor chvie?
Neplačte, mať moja!
Hrdlo mi pustite,
hore tú pesničku, slovenskú pesničku:
Do boja! Do boja!

DODATOČNÉ REQUIEM

ŠTEFAN SONDERLICH

PADOL VODCA...

.....

Zaznelý dnes trúchlo zvony
do dedín a miest –
rozplakala srdcia naše
smútku čierna zvesť...

Krutá bolesť zasadila
do duše nám stesk –
skalila ver' hojnou slzou
našich očí lesk...

Padol Vodca, čo nám velil
včera ešte v boj –
dnes už mŕtvy s nebies výše
žehná národ svoj...

Zmĺklo navždy smelé srdce,
prestalo už biť –
duch však Vodcov večne bude
v našom srdci žiť...

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät', Slovensko, svät'...!
Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 11.

ŠTEFAN SONDERLICH

DNES NAPOSLEDY...

.....

(21. augusta 1938)

Dnes naposledy
dáme Ti s Bohom
na cestu ďalekú, z bolesti údolia
a ľudskej biedy...

Vodca náš milý,
nech Ti je vďaka
za slová, pri ktorých ni rany nebolia!
Dodávalś sily...

Uprostred noci
jak jasná hviezda
viedol si k slobode ľud svoj opustený
a bez pomoci...

Nech Boh Ti vráti
tam na večnosti
tú lásku k národu nesmiernej ceny –
rajom Ti splatí...

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät, Slovensko, svät...!

Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 16.

ŠTEFAN SONDERLICH

HLAS ZVONOV...

.....

(Vianočná spomienka na A. Hlinku)

Hlas zvonov
nad strieborným poľom zneje,
až umlka
kdes' v diaľke osamelej,
hviezd žiara
iskry hádže do záveje
i v šlapaje
na ceste snehobielej...

Hlas zvonov
velebnému tichu hlása,
že pokoj
všemu, dobrej vôle ľudu,
veď svetu
v jasliach zrodila sa spása,
by žiarila
jak hviezda vo tmách bludu...

Hlas zvonov
znie, kde cesty naše vedú,
k miestu, kde spíš
sen k poslednému súdu.

...

Však duch Tvoj
žehná nás, zná našu biedu:
„Ó, Bože, daj
mier večný môjmu ľudu!“

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät', Slovensko, svät'...!
Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 55 – 56.

ŠTEFAN SONDERLICH

ŠTYRIDSAT' ROKOV...

.....

Štyridsať trpkých rokov
viedol si národ svoj
za jeho práva sväté v boj,
jak Mojžiš vyvolené plemä
do zaslúbenej zeme...

Zpod jarma okov,
tyrana zpod nohy
zachránils' ľud svoj úbohý –
nádeje dals' mu svetlo pravé,
hrdý šiel s Tebou k sláve...

Až tam na konci púte,
keď blízučko bol cieľ,
Tys' klesol, k méte nedošiel,
však slobodnej zas rodnej hrude
vždy duch Tvoj žehnať bude...

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät', Slovensko, svät'...!

Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 17.

ŠTEFAN SONDERLICH

ZA BOHA, ZA NÁROD...

.....

„Za Boha život, za národ slobodu!“ –
tie slová večne drahé nám budú,
v nich odkaz veľký nechal si národu,
z ich hĺbky láska Tvoja nám zažiari,
sťa požehnanie vernému ľudu;
vznešená obeť vlasti na oltári...

V šľapajach Tvojich došli sme k cieľu,
za ktorým šiel si v nadšení svätom,
vodca náš, vďaka našu maj vrelú,
vernými synmi chceme byť národu –
prísaha naša hrmí svetom:
„Za Boha život, za národ slobodu!“

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät', Slovensko, svät'...!

Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 7.

ŠTEFAN SONDERLICH

NA TVOJ HROB...

.....

Vďačný rod
prichádza dnes
na Tvoj hrob
zlúbať kríž Tvoj na mohyle,
kde sní Tvoje srdce milé...

Vďačný rod
sype kvety
na Tvoj hrob,
kladie veniec rudých ruží,
na znak lásky verných duší.

Vďačný rod
prisahá dnes
na Tvoj hrob,
že nezradí Tvoje ciele,
vždy ich brániť bude smele...

...

Vďačný rod
prichádza dnes
na Tvoj hrob
slzou skropiť drahú hrudu –
vďaku vzdať Ti za slobodu...

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät, Slovensko, svät...!
Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 10.

ŠTEFAN SONDERLICH

ZHASLY SVETLÁ...

.....
(Na výročie Hlinkovej smrti)

Do tmy žiari svetlo biele,
k nemu všetky vedú cesty,
našich srdc sú pri ňom ciele –
svetlo biele...

Ústa šepcú; nech vždy žiari,
ako maják do tmy sviati,
známy úsmev drahej tvári –
nech vždy žiari...

Okná ružomerskej fary,
modlitby a naše slzy
svetlá vo vás zhasínaly –
okná fary...

Zhasly ste jak oči známe,
jak duch svetlý, milujúci,
jak všetko, čo radi máme –
oči známe...

Podlomil nás osud ťažký,
vo všetky nás rozvial strany,
nezhasil však iskru lásky –
osud ťažký...

...

Iskru spadlú v srdcia vrele,
keď naposled Vodca vdýchol
lásku k vlasti v svetlo biele –
v srdcia vrele...

Z okien fary záblesk svetla,
vždy nás posilní a vzpruží,
keby duša už-už klesla –
záblesk svetla...

Zdroj: SONDERLICH, Štefan: Svät, Slovensko, svät...!
Turčiansky Svätý Martin 1940, s. 12 – 13.

HADRI-DREVENICKÝ

ANDREJ HLINKA

.....

Vítazil a zvíťazil.
Čierne sa prehnaľ ponadeň oblaky.
Žil ako obyčajný človek
a nestváral divy a čudá a zázraky

Krv černovská vrela v ňom,
čo život dáva ochotne za brata,
pečať mučenícka na tvári v lesku
a v ruke rodnej lásky Hostia svätá.

To bol Andrej Hlinka.

Vrásky sa rozspievaly, vyryté nocou väzení,
a v slabom tele láska plamenná,
pre národ žiť česť, umierať zisk len,
to je život Vodcu, to jeho srdca ozvena.

Na čiernom katafalku vracia sa domov dnes

Privreté oči hľadajú na národ jeho milený
a v ruke k požehnaniu dvíha sv. kríž,
ako by vravel: len za mnou hrdo sa a smelo
cez útrapy a palmu mučenícku výš.

A spí si spokojne veľký slobody priebojník
na katafalku pred tvárou svojho národa,
ako keď matka učičíka užialeného synka.

...

Žil, bojoval, umrel, víťazil a zvíťazil
náš veľký Vodca, mŕtvy Andrej Hlinka.

Zdroj: Nový svet, roč. XIV, č. 45, 4. november 1939, s. 10.

HADRI-DREVENICKÝ

MŔTVEMU VODCOVI

.....

Slovenská zem Ťa zrodila, Vodca,
slovenskej zemi mrel si vždy a žil,
slovenská zem Ťa mala za Otca
a má i teraz, hoc rov Ťa nám skryl.

Slovenské hory vždy Ti spievali
a Ty z ich vône sal rodné piesne,
duch Tvoj tvrdý bol, tvrdší než skaly
a vďačne pre rod prebolel tiesne.

Slovenská zem Ti ľúbala čelo,
keď pre ňu ťarchou k zemi si padal,
keď si pozdvihol k obrane smelo
otcovský svoj hlas, keď rod Tvoj strádal.

Slovenské výšky, krásou belasé,
vili korunu na Tvoju hlavu,
keď stráž postavils' vždy, v každom čase,
na vrchy naše, rodu na slávu.

Slovenské hole zdravia Ťa, Vodca,
Slovenské srdcia vernosť sľubujú,
Slovák hrdý je na Teba, Otca,
i hoci severné vetriská dujú.

...

Slovensko Ty si! A to večné je.
Slovensku si žil, ono zas Tebe.
Slovensko Tvoje Tebe verné je,
ako Ty jemu v nebies velebe.

Ľúbi Ťa, Mŕtvy, detí jeden šík,
Dunajom počnúc až po Torysu,
i spoza hraníc modlitbou je vzlyk
Čuj, Vodca drahý, všetci Tvoji sú!

Zdroj: Ružomberský hlas, roč. III, č. 16, 21. august 1992, s. 5.

HADRI-DREVENICKÝ

NA CESTU DO MAUZOLEA

.....

(30. – 31. októbra 1939)

Pohla sa znova čierna truhla,
v nej drahé rodu relikvie,
Smrť Hlinku z cesty nám neuhla,
ani ho nikdy nezabije.

V jasote plesá bez úsmevu,
len starosť o rod v tichej tvári,
mestá sa valia plné spevu
a v rannom slnku rod môj žiari.

Kovovým hlasom zvonía hrudy
ako pred rokom na hrob bily,
zapadly tiene, slzy, trudy,
stojíme noví, plní sily.

Dvierka do srdca otvorené,
výskame všetci plní blaha,
tá Smrť to nie smrť v smútkoch kráži,
po srdciach čo nám bôľom siaha.

Tá smrť, to Život – život rodu,
nie zánik značia tieto hrudy,
tá Cesta nie pruh chodcov k hrobu,
tá tichosť v tvári láskou prúdi.

...

Pohla sa truhla, truhla čierna,
v nej mŕtvy Vodca medzi sklami;
tu, Vodca drahý, Slovač verná
tvoj odkaz vlastnou krvou chráni.

A stylized, handwritten signature in black ink, possibly reading 'Slovač' or a similar name, positioned centrally below the poem.

Zdroj: Nová mládež, roč. II, č. 8, 1939, s. 51.

HADRI-DREVENICKÝ

ODIŠIEL HOSPODÁR

.....

Odišiel hospodár. Ružomerské plačte
na vežiach zvony.
Prišla smrť po neho na bielom vraníku,
na vranom koni.

Odišiel hospodár. Nárekom plné sú
slovenské doliny.
Smútočné pochody zahrajte trúchlivo
smutné pochody.

Odišiel hospodár. Náš plač sa roztratil
v slovenskej dialave,
smútkom sa zachvely srdcia na Spiši,
V Liptove, Orave.

Odišiel hospodár. Ostaly role nám
bez brázd, bez klasu,
do žitka zrelého ktože nám vyprosí
dážď i kus jasu.

Odišiel hospodár. Dedičstvo zanechal
veľkého nám ducha,
požehnanie jeho len verným synom,
Slovensku prislúcha.

...

Odišiel hospodár. Už viac sa ku svojim
s úsmevom nevráti,
už ohňa lavinu za našu slobodu
nikto nezahatí.

Odišiel hospodár. Smúti rod i deti,
ružomerská fara,
pamätník vsadil syn na Vodcu národa
do svojho chotára.

Zdroj: HADRI-DREVENICKÝ: Slovenský rok. Bratislava 1943, s. 95 – 96.

HADRI-DREVENICKÝ

UMREL VODCA

.....

Umrel Vodca, umrel,
rozlúčil sa s nami,
ťažko mu bolo žiť
hoj, medzi krivdami.

Umrel Vodca, umrel,
plačte smútkom, bralá,
že vám smrť jedného
z najlepších urvala.

Umrel Vodca, umrel,
trúchlite, bučiny,
bo viac k vám nepríde,
červené maliny.

Umrel Vodca, umrel,
plačú čierne hory,
kto deťom slovenským
slobodienku stvorí?

Umrel Vodca, umrel,
národ stojí v žiali,
na nebo nových krívd
valia sa prívally.

Umrel Vodca, umrel,
v ružomerskej fare,

...

S Bohom, zlaté časy,
S Bohom, časy staré.

Umrel Vodca, umrel,
Choč, Čebrať v smútku je,
že syn roduverný
od nás mašíruje.

Umrel vodca, umrel,
čierňavy zavlály,
že Hlinku Andreja
tíško pochovali.

Umrel Vodca, umrel,
stojí však na stráži,
slovenský duch jeho
a pravda víťazí.

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 58 – 59.

HADRI-DREVENICKÝ

LIST ZVEČNELÉMU VODCOVI

.....

Tebe, môj veľký Vodca,
do diaľok píšem modravých,
ja syn, ja z tvojich jeden,
plný snov, túžob boľavých.

Ty skvieš sa v blahožiare,
ty padáš pred trón, Boží stan,
pros za ľud svoj, ach, za ľud len,
Ty, ktorý žil i mrel si zaň.

Neprestaň nikdy prosiť,
veď šťastie jeho bolo ti cieľom,
ležal ti na srdci
sťa skala na poli snehobiellom.

Ty v nadoblačných výškach
hľadáš na náš vlastný slobodný kus zeme!
Buď naším Vodcom ďalej
a my ti vernosť, Vodca, sľubujeme!

Tebe, môj veľký Vodca,
do diaľav píšem modravých,

...

ja syn, ja z tvojich jeden,
plný snov, túžob boľavých.

Zdroj: HADRI-DREVENICKÝ: Slovenský rok. Bratislava 1943, s. 97 – 99.

HADRI-DREVENICKÝ

PRED ROKOM

.....

Pred rokom bolo to.
Úzkosťou som sa díval na máre,
za čipkové záclony krvavé slnko
chcelo sa ukryť na ružomerskej fare.

Na katafalku spokojný úsmev
brázdil tvár bieleho hrdinu.
Rozlial sa láskou večného svetla
na roky, stáročia, na čas, na hodinu.

Ruky na prsiach smrťou skrížené
ľúbala hasnúca žiara večera,
a zrak môj klesal ako jeho tiež
do svetlých rokov, do šera.

Pred rokom odišiel.
Pred rokom ostali sme sami.
Ku jeho životu, ku jeho rodoláske
väzbou prísahy vďačných synov národa prikovaní.

Tvár jeho skrytá v lone čiernych hrúd
spochívá spánkom odmeny.
V láske trpel veľa, v utrpení láska ho hnala
do posledného dychu v neporozumení.

...

Už rok tomu.
Pred rokom padali sme zlomení na kolená
Dnes v jeho šlapajach a jeho rodoláske
je nám cesta ku šťastiu národa vymedzená.

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 56.

ANDREJ ŽARNOV

HLINKA

• • • • •

Žalostný august pod slovenským nebom.

Úsmev sa v srdci zovrel na ranu.
Odišiel otec, čo nás krmil chlebom
a z prachu dvíhal Slovač zaznanú.

Horieť a viesť nás bolo jeho žrebom,
a zvoníť vierou v duše ku ránu
a zvoníť kotvou, dvojkřížom i hrebom,
keď život v krčoch bil nás o hranu.

A dnes je smútok vôkol nášho stola.
Jak keď sa deťom otec pomíne
a zostane len pravda tvrdá, holá.

Smútočné zvony zvonía v širine:
my stratili sme otca-apoštola...
Však duch je večný, národ nezhyne!

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. II, č. 24, 19. august 1991, s. 1.

MILAN HVIEZDIN*

A. HLINKOVI

.....

Viedol si nás cestou tvrdou,
ako vodca s hlavou hrdou,
za slobodou vpred,
v krajší, voľný svet.

Nebola to cesta márna –
Vyslobodil si nás z jarma,
z jarma tisíc liet, –
odsúdených mrieť.

Dnes ticho spíš v čiernom rove.
Vlast' Ti dáva v každom slove
na hrob vďaky kvet,
na večnú pamäť.

Zdroj: HVIEZDIN, Milan: Belasé dni. Trnava 2009, s. 6.

.....

* Vlastným menom Ján Izák.

CYRIL HARMATA - MILOTÍNSKY

ODKAZ A. HLINKOVI

.....

(K výročiu jeho smrti)

Preleteli rána ako dúha ostrá
nad hviezdou mauzólea stanu,
skropila vôňou oheň palma pestrá
a duch Tvoj zobúdza synov Tatry k ránu.

Pršala iskrou noc tichá v oblaku,
mesiac začul srdce, ktoré v sláve snije,
keď hviezdy strmeňom písali do prachu:
Oroduj za národ – Duch Tvoj s nami žije!

Úsmev Ti preletel v hymnách chválospevu,
prst Tvoj v zvonoch zdravil
junáka spod Tatier a sitniansku devu.

Hrdé šíky mladých, čo viedol si v boji,
kliesnia cesty svorne, lietajú vo výškach,
kde lúč Tvojho ducha i v bôli ich kojí...

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 33, 19. august 1992, s. 14.

DOMINIK ŠTUBŇA ZÁMOSTSKÝ

SPOMIENKA

V Ružomberku pri kostole
Hlinka sníva večný sen,
celý národ z povďačnosti
spomína ho každý deň.

Od malička pravdu hájil,
nepravosť a krivdu bil,
s národom vždy spolu trpel,
radostných mal málo chvíľ.

Za Boha bol ochotný dať
kedykoľvek život svoj. –
za slobodu rodu svojho
roky viedol tuhý boj.

A keď raz už zvíťaziť mal,
roztrhla sa žitá niť,
ale jeho vznešený duch
večne bude s nami žiť.

V Ružomberku pri kostole
Hlinka sníva večný sen,
celý národ v modlitbách ver'
spomína ho každý deň...

Zdroj: MIKO, Ernest: Oslavujeme. Prešov 1943, s. 66.

IGNÁC GREBÁČ-ORLOV

VEČNE ŽIVÝ

.....

Slovensko jasá, veď je medzi nami
on večne živý Hlinka, vodca náš,
jak bystrý orol hore nad Tatrami
nad Slovenskom mať bude stálu stráž...

Ó, zvony zvoňte, pejte pieseň novú,
hľa, žije zasa, žije Tatier kráľ,
otvoril brány dočasného rovu,
by národu sa celý, celý dal...

Tu v živom srdci Slovenského štátu
postavil národ kráľovský mu stan,
že vlial mu v dušu myseľ jednoliatu
a otvoril mu srdce dokorán...

My žijeme v ňom, on v nás žije celý,
s ním shodili sme rabstva okovy,
zo svojho stanu i teraz nám velí,
s ním za národ v boj vždy sme hotoví...

Hore sa, bratia, hore srdcia vaše,
po boji svitol víťazný náš deň,
nikto nás viacej, nikto nerozkmáše,
tu nádej naša, naša pochodeň...

Tu svieti naša betlehemská hviezda,
tu národ bude vždycky putovať,
tu orlíčatá budú stavať hniezda,
na stráži bude garda večne stáť...

Ó, zvony, zvoňte, pejte pieseň novú,
naplňte éteru ňou tajné pradivá,
nech šíri, šíri slávu Slovákovu,
nech jeho menom svet sa ozýva...

Veď tu je živý, tu je medzi nami,
on, večne živý Hlinka, vodca náš,
jak bystrý orol hore nad Tatrami
nad Slovenskom mať bude stálu stráž...

Ó, zvony, zvoňte, pejte do ďaleka,
hľa, žije zasa, žije Tatier kráľ,
v ňom máme vodcu, bohatiera, reka,
čo národu sa celý, celý dal...

Hľa, žije zasa, žije Tatier kráľ!...

Zdroj: MIKO, Ernest: Oslavujeme. Prešov 1943, s. 66.

JÁN FRÁTRIK

UŽ KLESOL! UŽ DOKONAL!

.....

(K výročiu smrti A. Hlinku)

Už klesol!

Už dokonal!

Ach, obrovský titan tvrdých borb,
tatranský orol večitých právd,
čo krvácal z toľkých žitia rán,
keď ubitý krvou rozžatých krívd
pred úsvitom nových dní
na rodnej hrude
dokonal.

Už klesol,

keď jar túžieb rodu mohutných
strepala krielami ozvenou odvekých práv
za deň, život, boj i mrenia,
za nový svit, Deň vzkriesenia.
Ó, beľ žertvovania, plam zocelených dní,
žeravý vzdych pretmavých žalárov,
dunivý ston zmierajúcich úsvitov
nad rovom zatrpklých vekov,
blyskavých hrôz, hrmavých vztekov.

Ó, mohutný orol, Slovače rodolub,
tep pretvrdých srdc – žeravých žíl,
zkiad' sudby ortiel?
kto oddych v hrudy stieľa?

brat rodnje krvi brata?
Kde žitia kriela?
Zkiad' duša vzatá?
ó, dokonal...

Zdroj: FRÁTRIK, Ján: Vám, rodní moji. Žilina 1941, s. 7 – 8.

SEVERÍN G. ZRUBEC

HOJ, TY SI NEUMREL

.....

Hoj, Ty si neumrel ako list dozretý,
bojovník úderný s pravitou zdvihnutou,
už nikto nespúta orolské rozlety
a rod môj nebude hrdličkou prikutou.

Už zvýskly bralami údery čakánov
a skál krv hromotí rozliata po hrudiach,
v priepastiach mecú sa sté hlavy šarkanov
a naše jedle nik nemohol ohnúť v hmlách.

Hej, Ty si nezomrel, Hlinka náš mladistvý
a s hlavou striebristou veliaci do boja,
splnený rozkaz už na očiach nám iskrí,
pozri sa na pochod, to všetko mlad' Tvoja;
a Ty ňou kolotáš, zvoníš ňou do kroku,
na očiach veješ jej blkotom bojovním:
to Tvoje idey tečú jej po oku,
Pribina, Svätopluk mávajú z hrobov im.

Už rany hoja sa slovenským balzamom,
národ môj strhaný scelil sa v jeden šík,
či čuješ tú radosť, čo prúdi nad ránom,
keď každý z rodu je už pravý Jánošík.
Hoj, Ty si živý tu, – tu ľud môj a Ty s ním,
ten plameň voskovic márne plá nad rakvou,
– rád by ich vyhasol a vyhnať chlad i dym
a nech sa rozplynie, v ničotu schradne hmľa.

Pod Tatrou život sa roztrysol riavami,
náš um dnes rozsekne i uzol zložitý
a všetky pohyby v kolote vravia mi:
Hlinka náš, Hlinka náš, to si Ty, to si Ty...
Hoj, Ty si neumrel ako list dozretý,
bojovník úderný s pravickou zdvihnutou,
už nikto nesputná orolské rozlety
a rod môj nebude hrdličkou prikutou!

A stylized, handwritten signature in black ink, possibly reading 'A. Hlinka'.

Zdroj: Kalendár HSĽS na rok 1944, nečíslované.

FRANTIŠEK HEČKO

ANDREJOVI HLINKOVI

.....

(20. novembra 1938)

Keby si počul, Andrej Hlinka,
ako tvoj národ spieval v chráme
Hej Slováci –
to tvoje srdce ubolené
šťastím by plakalo...

A po prvý raz od oltára
po stupňoch schádzal by si dolu
s chvejúcimi sa rtami v žalme
Ó prepust', pane, služobníka,
lebo jeho oči videli...

Zdroj: HEČKO, František – JANČOVÁ, Mária: Denníky 1938 – 1960.

Bratislava 2011, s. 33.

JÁN HLOŽKA

ZÁSTAVY VEJÚ...

(NEHYNÚCEJ PAMIATKE

ANDREJA HLINKU A MARTINA RÁZUSA)

.....
(Bratislava, 20. novembra 1938)

Od chrámov zvučí chorál tichý,
nesie sa šeptom zbožne do poľa...
Zmierajú nemé v srdciach vzdychy,
reč rodná ohňom zplápolá,
národ sa chystá znova k deju,
zástavy slávnostným vzletom vejú...

Nenávisť – vlčisko v hrobe kvíli,
zažaté oltáre jednoty, bratstva,
láskou sme nadchnutí v tejto chvíli...
v reťazi spojených na stá nás... na stá!
Láskou a bratstvom sa srdcia chvejú,
chystá sa Slovensko k novému deju,
hukotom zástavy slovenské vejú...

Zdroj: HLOŽKA, Ján: Mobilizácia. Verše z búrlivých dní.

2. vyd. Bratislava 1939, s. 63.

ZVON

A. HLINKA

.....

Zrodil sa v domčeku malom,
v tráve voňavej sa hrával,
sníval, že dobre byť kráľom,
slobodu na mysli mával.

Spieval si pieseňku smutnú,
keď mať ho kojila plačom,
keď vodu Váh valil mútnu,
ľud stonal v otroctve dračom.

Ďakuje národ mu celý,
vďačné sú otcovi deti.
Vo vánku bolesti mreli –
pozdrav mu do nebies letí.

Zdroj: Mladé kroky. (Zost. M. J. Milov). Bratislava 1941, s. 14.

MATEJ JEVJAK

VODCOVI NÁRODA

.....

Ó, drahý Hlinka náš,
čo sa s Tebou stalo,
keď zlaté srdce Ti
zrazu biť prestalo?

Či Si už naveky
rozlúčil sa s nami,
keď Si nás tu smutných
nechal pod Tatrami?

Či sa Ti tu pri nás
niečo znepáčilo,
keď sa telo Tvoje
zrazu pod zem skrylo?

Veď Ty Si nás mal rád,
rád Si sa za nás bil,
aby Slovák šťastným
životom v dome žil.

Nie, Ty Si nepošiel,
vieme, že Si s nami,
pokiaľ len bude žiť
Slovač pod Tatrami.

...

Zomrel Si len telom,
ale duša tvoja,
tá nás vždy povzbudí
za národ do boja.

Povzbudzovať bude,
jak povzbudzovala,
keď nad vlastou našou
strašná búrka stála.

Stála, ale už viac
nad nami nestojí,
bo Slovač už žije
v túženom pokoji.

A ten pokoj, to je
tá sloboda milá,
po ktorej tisíc liet
Slovač vždy túžila.

Ale keby nie Ty,
drahý vodca Hlinka,
sotva by k nám bola
došla tá hodinka.

Tá hodinka šťastná,
tá radostná chvíľa,
v ktorej Slovač naša
naveky ožila.

A za to, že si už
v slobode žijeme,
ku Tvojmu hrobu sa
vždy modliť pôjdeme.

Pôjdeme Ti vzdať hold
až tam pod tie bralá,
pod ktorými rodná
zem Ťa pochovala.

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 65 – 66.

ANDREJ HORA

KEĎ UMREL HLINKA

.....

Akoby srdce z hrudi boli rezali,
tak národ v úzkosti stál,
keď Hlinku sme v úcte pochovali.
Akoby umrel bol slovenský kráľ...

Zo šírych rovín, z kopaníc a lazov
zo všetkých kútov slovenskej vlasti
stál zástup chudobných, učených a kňazov,
stál zástup v smútku a v strasti.

To nepadol v boji staručký kňaz,
to bojovník prezeral verné svoje rady,
čo posledný prišli na rozkaz:
Neuhnúť v boji, nebáť sa zrady.

Ani to nebol pochod čierny.
To víťaza niesli k novej sláve.
S Hlinkom šiel v boji národ verný
a skončil víťazne – štrnásteho marca
v Bratislave.

Zdroj: Kalendár Jednota na rok 1959, s. 160.

(AUTOR NEUVEDENÝ)

SPOMIENKA

.....

V Ružomberku pri kostole
Hlinka sníva večný sen,
celý národ z povďačnosti
spomína ho každý deň.
Od malička pravdu hájil,
nepravosť a krivdu bil,
s národom vždy spolu trpel,
radostných mal málo chvíľ.
Za Boha bol ochotný dať
kedykoľvek život svoj,
za slobodu rodu svojho
roky viedol tuhý boj.
A keď raz už zvíťaziť mal,
roztrhla sa žitá niť,
ale jeho vznešený duch
večne bude s nami žiť.
V Ružomberku pri kostole
Hlinka sníva večný sen
celý národ v modlitbách ver
spomína ho každý deň...

Zdroj: Kalendár Kanadskej slovenskej ligy na rok 1972, s. 211.

(AUTOR NEZNÁMY)

S P O M I E N K A

• • • • •

Žiar čiernych pilonov padala na mesto
zahalené do slz a do čiernych flórov,
keď bôľom otriasol vzdych tvári plačúcich,
zakopané ticho žalostných do sborov.

Bolestne padalo slnce na smutnú zem,
v bolestiach skrývalo svoju tvár za hory,
do čiernej kolísky za mesto pod Chočom
kleslo v obžalobách, že odchod bol skorý.

Do čiernych odevov zaodiate zvony
do dolín, do vrchov žalostne plakaly,
že Smrti pritvrdé a ťažké rozkazy
Hlinku z Ružomberka predčasne pozvaly.

A nebo podvečer obrysy čiernych hôr
bôľom slovenských srdc hrob mu zarosilo,
obeť lásky po smrť slovenské srdce, keď
pri hrobe za noci Hlinkovi sľúbilo.

Smutné rozniesly sa pozdravy zpod Tatier
do sveta širého za hory, za more,
keď zvesť sa rozniesla jedna z najsmutnejších,
že zem stráži Hlinku po celom obzore.

Viac rokov tomu. Nemý vzdych vodca náš,
Srdcia roduverné zahalily smútky.
po rokoch zas sme tu – pri hrobke pod Chočom,
samotní, v srdci však modré nezábudky.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. J. P.' or similar, written in a cursive style.

Zdroj: MIKO, Ernest: Oslavujeme. Prešov 1943, s. 67 – 68.

DRUHÝ ŽIVOT

RUDOLF DILONG

ANDREJ HLINKA

.....

Keď smutno bolo v otčine,
keď pustnul rodný hrad,
tu zastal u slovenských vrát,
mladučký levita, môj brat,
a privrával sa rodine
v tej bolestivej hodine,
lebo mal svojeť rád
ten slovenský kňaz a môj brat.

Ten slovenský kňaz a môj brat
žil telom, dušou krajine,
nedal sa svieť od cudzích vlád,
tak odporoval lavine,
z ktorej vial na vlast hrozný chlad,
ten slovenský kňaz a môj brat
vedel za ľud svoj bojovať,
i strádať, trpieť vedel nevinne,
tak šiel na Mírov po Segedíne
slovenský martýr a môj brat.

Ten slovenský kňaz a môj brat
veril, že národ nezhyne
a vedel k smrti pracovať
po mestách a na dedine,
tak vedel všetkým pomáhať,
keď bolo smutno v krajine,

...

slovenský vodca a môj brat
čakal, až Pán Boh rozvinie
zástavu, ktorá bude viať
slobodou nám po prvýkrát
po horách i po rovine,
za ktorú by chcel všetko dať
staručký vodca a môj brat,
keď smutno bolo v otčine.

Dnes podobní sme kvetine,
dnes vošiel rod do svätyne
a zmizol sup a zmizol had,
zato má vďaku jedine
ten slovenský kňaz a môj brat.

Zdroj: DILONG, Rudolf: Gardisti, na stráži! Trnava 1939, s. 45 – 46.

RUDOLF DILONG

ANDREJ HLINKA

.....

Za nič nás nemali a Ty si bil sa,
Ty naša žiara polárna,
ktorý si zastrašil tak previnilca
a pil si trpký pohár dňa.

Za nič nás nemali, čo tlkli nás tu,
dni naše spočítali už,
len Ty si nedal uponížiť vlast' tú,
len Ty si stál tu, ako muž.

Za nič nás nemali a zničiť vari
by boli chceli svätyňu,
len Ty si horel ako svieca na oltári
a Ty si strážil rodinu.

Za nič nás nemali, Ty bol si v boji,
Ty večný vodca náš,
boj Tvoj nás s Tvojím duchom pojí
a káže držať stráž.

Za nič nás nemali, no dnes sme páni,
Tvoj rod chce žiť pod Tatrami,

...

chce večne žiť, bo nič ho neporaní,
bo Ty si, vodca, pred nami!

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 55.

SVETLOSLAV VEIGL

HLINKOVA MLÁDEŽ

.....

Na čele tróni odvaha
a v srdci nadšenie –
kto iba chvíľu zaváha,
je ako kameň,

je ako oheň bez tepla,
jak ryba bez vody,
jak člnok bez vesla,
jak vietor náhody.

Hotuj sa, mládež Hlinkova,
na pochod k hraniciam,
kto seba v muža vychová
udatne brániť sa,

je pýchou tohto národa,
je vzácny drahokam –
česť, pravdu dá si na bodák
a padne otrokár!

Zdroj: Na stráž! Čítanka a učebnica čítania pre I. tr. meštianskych škôl.

Bratislava 1940, s. 69 – 70.

SVETLOSLAV VEIGL

VODCOVI

.....

Je tento deň Tvoj zduchovnelým sviatkom,
Je meno Tvoje piesňou slovenskou,
som večne Tvojím oddaným vždy žiakom.
Tys' mojou svätožiarou panenskou.

Akosi mizne táto zem,
hlas na nebesiach najmilší
Ty s láskou hľadiš na slovenskú zem,
naš jeden nerozborný šík.
Dar náš je meny najnovšek:
Tys' večne naším gardistom
za ducha Tvojho mrieť sme hotoví,
v tom srdci našom mladistvom.

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa.
(Uspor. Andrej Zemančík). Trnava 1943, s. 57.

VALENTÍN BENIAK

TAKTO BY HOVORIL HLINKA

.....

(18. decembra 1938)

Mlad' moja krásna, drž sa, drž
a do šíku si staň,
kto Slovák si a kto si muž,
prilož si k lícu zbraň
a za spevu a melódie
stoj hradbou, ktorá zbojstvo bije,
mlad' moja krásna, drž sa drž
a do šíku si staň!

Príkoria bolo s nami dosť
a žiaľu ešte viac,
teraz nám stvrdla v chrbte kosť
a nepoznáme hrádz
pochodom nepriateľa zdrtiť
a krivdu, krivdu, krivdu škrtiť –
už horkosti sme mali dosť
a žiaľu ešte viac.

Kde otroctvo sa chystá nám,
udrieme ako hrom!
Červený kantár, už ťa mám:
pochodom, pochodom!
Z rukáva vytrasiem si hada
vypálím dom, kde býva zrada:
kde otroctvo sa chystá nám,
udrieme ako hrom!

...

Keď sa mi vzopne v srdci bôľ,
pohladím ho, nech spí,
včera som ešte kulim bol
a prali do mňa psi,
a dnes, keď Pán Boh nad nami je,
veselé spievam melódie:
Ak sa mi vzopne v srdci bôľ,
pohladím ho, nech spí.

Kto odvážny je, zvíťazí:
všetko na kartu dať!
Otcovské plním príkazy
a tak mi káže mať:
nepustím zo svojho ani
explóziami dotrhaný –
bo kto odvážny je, zvíťazí
všetko na kartu dať.

Mlad' moja krásna, drž sa, drž
a do šíku staň!
Kto Slovak si a kto si muž,
prilož si k lícu zbraň!
Za spevu a za melódie
stoj hradbou, ktorá zbojstvo bije:
Mlad' moja krásna, drž sa, drž
a do šíku si staň.

Zdroj: Kalendár HSLS na rok 1942, s. 37.

(Pôvodne publikované v zbierke Vigília; Turčiansky Sv. Martin 1939, s. 33 – 35.)

GORAZD ZVONICKÝ

ANDREJ HLINKA

.....

Ó Pane Bože, zahrnm tomu, kto sa uspať nechal,
že keď sme boli ako ten, čo panské boty leští
a miešali sme rodnú hlinu pri výrobe tehál
nie na náš byt, lež na paláce vo Viedni a Pešti,
a neskôr zasa, keď sme z rabstva dvíhali sa v snahe
žiť po svojsky, keď museli sme plniť misu Prahe
za facku brata, ktorý rád mal bravčové a knedle,
lež práve keď si sadol k mise, ponechal nás „vedle,“
hej, zahrnm v ušiach každému, kto na to pozabudol,
že pohliadol si milostivo na obetný kúdol
slovenských krbov, nad ktorými jastrabi sa krížia,
a v onej tvrdzi nenechal si národ bez Mojžiša.

Kto pomyslí si na Hlinku, nech myslí na proroka,
na spásnu ruku oceľovú, na svätý blesk oka,
na ľudomilné knieža, čo sa vžilo do askézy
a rozhybalo nám krv ako vetrík jarné brezy
a stačí ho len spomenúť, a zas nás rozochveje,
bo tu sa stúpa na vrcholec našej epopeje...

Povrchný divák zahľadí sa iba na fasádu,
chváli len čiary, kráže,
nevidí kameň, ktorý murár vložil do základu,
čo protimúry viaže,
aby sa stavba pod nárazom vetra nezrútila:
Hlinka je skrytý, ale v ňom je spájajúca sila!

...

Človek je sťa vták: ako sa len kochá zo zelene!
Budujúc hniezdo nepomyslí vôbec na korene,
lež ony držia spriama kmeň a miazgou krmia listy:
Hlinka je vo tme, ale on je ten duch zápalistý
naháňajúci zimomriavky držiteľom knuty,
a preto nesmie, nemôže spať v hrobe zabudnutý
a hoci mlčí jeho telo, chudé od askézy
a vycvičené v každom nepohodlí,
duch veje všade, polobohom vykľubuje väzy
a rozhadzuje, rozhadzuje, rozhadzuje modly.

NARODENIE

Kraj, ktorého ľud skryl si srdce do tvrdého poľa,
hoc ono nie je bez stoklasu ani bez kúkoľa,
ľud, ktorému Váh prisahal, že večne bude dravý
balvanom, čo mu stoja v ceste, preskakovať hlavy,
Vás, kde si človek nevie načrieť lieky bez polynku
a kde sa k nebu dvíha končiar v mene Otca Hlinku,
kraj, kde zo skaly pot a viera vyčarúva klásky,
buď pozdravený!
Buď aj šťastný predmet mojej lásky!

Aj on mal matku z mozoľov, lež urodzená bola.
Veď ako by mu bola vtisla srdce zo sokola?...
Niet mrcha dní a nocí, čo by nemohli byť horšie,
a keď na hranie bol čas, hral sa... Lež aj neskoršie
kamienky zbieral – dosť ich bolo po koryte Váhu.
Keď ľudí zo žíl blatnou cestou vliekli do záprahu,
vybehol z vody, otriasol sa a prestal sa baviť

kto pozná Písmo, povedal by, že sa zjavil Dávid.
A bolo treba, lebo diabol z rozmaru či z hladu
prv zahrýzol sa do nás z juhu, potom zo západu.

Keby sme zmĺkli, hrom by nás bil, vetry by nás vzali.
Tým menom cesty osvecujme, zobúdzajme skaly,
kým nepravosť a nuda všetko v práchno neobrátí
a pod ohnicou nezahynú zbytky dobrých siati.

On chytil náš pulz.

Triaslo nami.

Vedel, koľko bije:

Vás, deti moje, balamutia cudzie melódie,
sirény, zmije... Nedajte si ložiť po komore!
Slovensko žije, dokiaľ žije v nás, nuž päste hore,
bo jeho srdce obráni len naša strážna ruka,
keď ochromí tú ruku, čo nám v mešci zradu núka!

Nač písať vodou, čo už toľkí zhudobnili krvou,
že drobnú Slovač nemožno už uspokojiť mrvou,
a keď si na nás niekde dupnú, to už len tak strašia,
už ani tanky našu vôľu do dier nezaplašia:
tá nestíchne, kým z kapusty si capa nevyženie.

To je pulz Hlinkov. To je jeho nové narodenie!

IBA NARODENIE

Keď dozrieval som po slovensky, ranilo ma čosi,
akýsi úder zákerný a bôľny praskot v osi.

...

Hej, pod pavúz sme kládli v snopoch bôľ a radosť z práce,
lež ako s vozom cez výmole?...
Otec chytil liace!

Kto bol raz mladý, uzná, ako zora mladosť štekli
a ťahá k sebe... Ani sme sa dobre neobliekli,
keď aj kamene ožívali na priestrannom rínku
a počúvali.
Viete koho?
Počúvali Hlinku!

Dneska mám v srdci plno svetla, viac než sa doň mestí,
hoc na zápästí mojim bratom reťaz hľodá žily,
veď okriali ma vo vyhnanstve sťahovavé zvesti,
že tam doma sa umlčaní k slovu odvážili
a zabudli na výstražný prst, zabudli byť skromní,
keď ožil v nich sen pochovaný: domov autonómny,
dom s vlastným vchodom na posvätnéj našej otcovizni
a búchajú tam do votrelcov: Zmizni!
Zmizni!!
Zmizni!!!

Len on je náš! Je tak nám v bytí! Je nám viac než blízky
a preto všade zbieram kvety hnutiu do kolísky,
hnutiu, čo raší, hoc úderky na výhonky strežú,
lež tým viac raší, tým viac raší, čím viacej ho režú,
bo kto ho u nás prvý sadil, nevie o zániku
pravdaže nevie, lebo sadil do krvi a špiku!

Nám len z chmár deň sa rodil.
Stúpam na krk beznádeje,

lebo som v trní videl ružu: slniečko ju hreje,
no prosím brata, ktorý sa s ňou borí do popredia,
nech nedá si ju kmasnúť z ruky tým, čo len kmásať vedia.

Kriesivú vôňu tejto ruže rujný vánok nesie
Z Černovej na juh, cez priehradu, do Leopoldova,
kde na životoch moch už rastie, potom na podlesie,
kde mŕtvi z partizánskych zbojov dvíhajú sa znova
za ten náš poklad v moci draka, za to naše šťastie
za živa kamsi pochované, ale navzdor rastie,
a kam len frkla kvapka krvi, tam do pukov ženie,
lebo niet smrti... U Hlinku je iba narodenie!

BOH PRISVEDČIL

Prekleňme, bratia, voľným letom polia domoviny,
kde na rohy chce hviezdy nabráť veľká modla z hlíny,
kde bieložltú margarétku, najskromnejšiu z kvetín,
antikrist cynik vykynožil takmer z piatich päťn.

Oprášme krídla zašlých rokov, na stôl vsaďme lakte
a čítajme, čo ešte zbudlo po spálenom akte:

V tej dobe, keď žil ukrutný cár Nabuchodonozor,
ktorý vo fúzoch mal moc, nuž si na ne dával pozor,
a cmúľal fajku a rád nosil nohavice kaki
a vôkol trónu postavil si nepreborné mraky,
teda za toho – stojí v aktoch – ukrutného cára
nad Slovenskom sa objavila prepodivná žiara,
čo nebola nám zlopovestným vešcom boreasu,
lež oznámila sladký príchod túženého času...

...

Básnik to nazval agávou a hvezdár slnovratom,
lež kováč udrel na nákovu: Ja ťa krstím Štátom
a tu máš čakan, pluh a kosu miesto povojníka!

Boh prisvedčil a do vena nám vybral panovníka.

Tu v teple šťastia národ zliat sa v jedno srdce veľké
a keďže bola jar, zatúžil vyrovnat' sa včielke,
v rozsievke s hrstou, v prsti s nohou nedbal na rozpory,
nám kvitli sady, kým sa búrka hnala poza hory,
v slovenskej láske blízneho sme milovali vecne.

Zdroj: Na jubilejné víno. Verše. Middletown 1965, s. 67 – 73.

MARIAN ŽIAR*

ANDREJ HLINKA

.....

Ó, rod môj starodávny,
pod štítom Tatier, nad brehmi Dunaja,
pred vekmi býval si tu slávny
a šum tej doby nám dosiaľ zavláňa.

Na štít ju vzali
jak svetlo v temnej noci,
na česť jej dbali
by nepodľahla moci

tí naši slávni bojovníci...

Koľké to rady mužov,
čo v prvom šíku stáli?
S pomocou išli Božou
a národ k sebe zvali.

Tam, v predu kráča kňaz,
zástupy za ním ako na púti,
všade čuť jeho hlas,
i cudzích hnev, že im vody múti.

To Andrej Hlinka vedie ľud
jak Mojžiš kedysi v ťažkom čase.
Keď volá: „Právo vierou buď!“,
zástupy ozvú sa v jeho hlase.

.....

* Marian Žiar – pseudonym Imricha Kružliaka.

...

To naše jediné: právo
žiť jak iní by sme mali,
čo dlho neprávom
nám cudzí neuznali –

to právo hlása jediné,
k slobode národ svoj vedie,
zaň trpí vodca nevinne
a nič ho z boja nezvedie.

„Za Boha život –
za národ slobodu“
na prápor vysoko napíše.
Kto Slovák – vidí v tom obrodu
a vierou to heslo v speve rozkolíše.

Nepoznali časy ani nepoznajú,
takého už vodcu Slováci nemajú.
Lež Hlinkov duch u nás bude večne živý,
kde len Slovák býva – ten duch robí divy.

Znie nám a bude znieť stále
ten krásny majestátny hlas:
„Páni moji, Slovák tu bol pánom
a bude ním zas.“

Zdroj: Literárny almanach Slováka v Amerike na rok 1964, s. 3 – 4.

ANNA MIKUŠOVÁ

ANDREJ HLINKA

.....

Bojoval si celý život
za môj zvučný srdca kyvot,
za slobodu môjho rodu,
za kus chleba hladným deťom.

A boj často ťažký býval...
neraz sa naň pyšne díval
zpoza klasov zlatej riavy
šarkan veru – sedemhlavý.

Zaburácal besným hnevom
až sa Machnáč ozval revom,
keď si žiadal sväzať z rolí
do slovenskej do stodoly!

Vybojoval. – Dielo sväté
obdivujú v širom svete:
„Slovák pánom! Zázrak boží!“
Na výsostiach vďaku množí.

Vo výšine nad hviezdami
okom šťastia bdie nad nami,
prosí lásku, milosť, sily,
by sme večne, večne žili.

Zdroj: Andrej Hlinka. Vodca slovenského národa. (Uspor. Andrej Zemančík).

Trnava 1943, s. 64.

PO ROKU 1989

MICHAL KOSCELANSKÝ

MÚDRE SLOVÁ (A. HLINKA)

.....

Nad mojím Slovenskom tmavé mračná letia
a v blankytnom neba havrany škriekajú.
Jeho múdre slová ako maják svietia,
dnes na slávu jemu sa piesne spievajú.

Dnes národ slovenský vzdáva Bohu vďaku
a s bolesťou v srdci na neho spomína.
Chrám je naplnený ľuďmi ako maku,
v srdciach našich opäť Tvoj duch žiť začína.

Bol si naším kňazom, vodcom, politikom,
za národ si aj svoj život obetoval.
Bojoval si za nás tichučko i krikom,
nocami úmorne so smrťou pracoval.

Zlozvyky slovami od ľudu vyhánal,
k nebu oči dvíhal a modlil sa za nás.
Pred Otcom nebeským v pokore sa skláňal,
národu bol otcom, politik, zbožný kňaz.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 33, 19. august 1992, s. 1.

MICHAL KOSCELANSKÝ

SEMENO UŽ KLÍČI

Semeno už klíči, ktoré si do srdc sial,
nežnými slovami otca – politika.
Svoj národ si stále úprimne miloval,
spomienka na Teba do srdc viac preniká.

Bol si nielen otcom, ale aj zbožný kňaz,
ktorý Boha Otca – úpenlivo prosil.
Do neba sa vznášal modlitby Tvojej hlas,
v srdci pre Slovákov obeť lásky nosil.

Za obeť Tvoju patrí Ti hold vďaky,
ktorý Ti my tu dnes s pokorou vzdávame.
Tam hore do nebies sa pnú naše zraky
a slovenské piesne na počesť spievame.

Túžba po slobode pustila korene
do srdc nás Slovákov, hlboko až na dno.
My dnes Ťa voláme otec náš po mene,
s nami sa zahrávať už viacej nehodno.

Semenó už klíči, ktoré si do sŕdc sial
svojimi slovami, bojom po slobode.
Pri národe svojom si vždy pevne stál,
by mohol šťastný byť – nažívať v pohode.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 37, 16. – 22. september 1992, s. 1.

MICHAL KOSCELANSKÝ

SPOMIENKA NA A. HLINKU

.....

(Parchovany, 17. júl 1992)

Tvoje vrúcne slová dozrievajú v klasy,
na slovenskom poli škovránok šveholí.
Riava zmohutnela, ozvali sa hlasy
jak šum meluzíny, tiahnucej do polí.

Nad Slovenskom krúžia tieňe ťažných veží
a v tieni slobody dunia Tvoje kroky.
Nám v srdci Slovákov veľká túžba leží,
schovaná je na dne, veľmi dávne roky.

Tvoj hlas v jeden obraz srdcia naše pojí,
jednotnosť nám vlieva do krvi i do žíl.
V hlave zotročenej sa krdeľ dúm rojí
o zlatej slobode, o ktorú si sa bil.

Šum tvojich múdrych slov nezarástol machom,
riava sa rozrástla a pukajú skaly.
My vekmi poroby nepadli sme strachom,
ale dodnes pevne na nohách sme stáli.

Nad priepasťou hradieb zúrivy víchor dul
a krajinou našou letel Tvoj pravdy hlas.
Za zlatou slobodou sa národ Tvoj dnes hnul,
jak zlý sen sa tratí poroby našej čas.

A stylized, handwritten signature in black ink, possibly reading 'S. J.' or similar, positioned centrally below the poem.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 34, 26. august 1992, s. 2.

ŠTEFAN MORAVČÍK

HLINENÝ NÁROD

(PRIPOMENUTIE MENA A. HLINKU)

.....

Odkiaľ sme prišli? Kto sme?
A kam ideme?
Medvedie laboratórium,
háklivá vážka...
Hrnčiarska hlina, tehlárska,
ťažká –
to sme? A to som ja? To ja som?
Čudoval si sa s úžasom:
hlina hlinu hlinou krmí.
Odkiaľ si prišiel? Zvysoka?
Z úzka?
Z tatranských štítov ako orol
strmý –
a všade samá priepasť, dolina.
Hlinená mať nás zrodila,
hlboká rana, ktorá bolí.
Odrobinkáči, sú to vaše stoly!
Med omšových lúk, čo bzučia
šumom osím,
netreba prosiť – prosím!

Slovenská hlina, krehké
džbány...
Miloval si ten národ maľovaný,
malý, malebný
a žičil si mu veľké, krásne dni.
Med omšových lúk, čo bzučia
šumom osím.
Netreba prosiť – prosím!

Zdroj: Slovenský národ, roč. I, č. 9, 12. júl 1990, s. 7.

ŠTEFAN MORAVČÍK

RUŽOMBERSKÁ GOLGOTA ANDREJA HLINKU

.....

Komu pánboh, tomu všetci svätí,
a komu čert, tomu všetci kati,
a súdny deň každý deň,
a zo súda na súd hnaný,
a konca-kraja nevidieť,
a ďaleko siahajú páni...

Do boha vysoko, do mora hlboko
a na svete pravdy niet,
a justícia, iba fraška!
A on si vraví svoje just,
a cudzie nežiadaj a svoje neopust',
hoci krivda je taká ťažká
a bieda gniavi ľudí
a vlk ti krivdu robí
a vlk ťa súdi.

Zdroj: Literárny týždenník, roč. IV, č. 41, 11. október 1991, s. 7.

ŠTEFAN MORAVČÍK

ŽELEZNÉ PÁTRIČKY ANDREJA HLINKU

.....

Márne sa sťažoval
červami prelezenému ľudskému hnoju_
Boh vidí krivdu moju!
Moje utrpenie najväčšie!
Majže sa dobre, hriešny človeče,
keď zo všetkých strán ako vrany
do teba idú... A proti sebe máš biskupa!
Ruku na srdce, hovorím,
nezažil také dačo Rím,
že by za pravdu dal aj kňazovi,
ištenem, taká potupa!
Párvy raz, musí (prvý raz) zhltnúť blen,
ktorý ti nachystal,
(Odpúšťam; odpúšťam, ale nezabudnem! –
s výčitkou fľochol na Krista.)

Chystal ti pán biskup darúnok maličký:
na ruky – na nohy železné pátričky.

Zdroj: Literárny týždenník, roč. IV, č. 41, 11. október 1991, s. 7.

SVETLOSLAV VEIGL

RUŽOMBEROK

.....

Tu
V Ružomberku
V Hlinkovom meste
Naberám ozón voľnosti
Na pulze dejín pričupený
V búrlivom vzopätí
Vo vlnobití času
V bleskoch čo národ
Oslepovali
Slnkom slobody
V jeho ohnivej láske
k národu
Národ svoj miloval
Ako vie iba kňaz
Oddaný Bohu
Každým záchvevom
Svojej duše
Ako dokáže len
Srdce milujúceho otca
Ochotné dať
Za Boha život
Za národ slobodu

Zdroj: Ružomberský hlas, roč. III, č. 15, 7. august 1992, s. 2.

SVETLOSLAV VEIGL

OTEC NÁRODA

.....

(20. september 1991)

Keď boli časy zlé,
pod švihom cudzích bičov
národ seba hľadal,
v tme svoju postáť,
slobodný rozlet, svoje korene,
nádej svoju do Božích rúk skladal
cez more nepokorené.

Keď v hĺbke srdca
kvílila mať naša
nad odumierajúcimi pukmi
v rannom rozkvetе,
z milosti nebies poslal nám Boh
Andreja Hlinku,
muža bezhraničnej obete.

Z horúcej magmy dejín vynoril sa zrazu,
keď národu šlo o prežitie.
Ochotný život dať
za Boha i národ.
Učí milovať svoj národ nezištne.
Za lásku k národu najkrajšie meno má:
Otec národa!

...

Jak Mojžiš v Božom mene
viedol náš národ púšťou
do zaslúbenej zeme.
Zomrel aj on pred vstupom do nej.
Kto po ňom dovedie náš národ
do zeme zaslúbenej?

Kráčajme po ceste
Otcom národa vyznačenej,
by vošli sme už konečne
do zeme zaslúbenej.

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVI, č. 8, 22. septembra 1991, s. 1.

M. ŠEBO

OTCOVI NÁRODA

.....

Spi sladko, otec náš
v pokojnom to spánku
Národ vždy strážil Ťa
v tvojom tichom stánku

Náhrobným pomníkom
najvyšší štít Tatier
a modlitbu šepců
srdcia otcov, matier

Aj vysoký Kriváň
na poctu sa kloní
a do Váhu stále
slzy vďaky roní

Šumia hory, lesy
šumia stráne háje
na pozdrav volajú
tie slovenské kraje

Na fujare Detvan
melódiu hudie
hodina slobody
čoskoro už udrie

...

Dievčence už vijú
venček na oslavu
národ bude vzdávať
Bohu večnú chválu

A keď čistou láskou
dve srdcia sa spoja
omladne, rozkvitne
tá otčina moja

Národ sa prebúdza
dieťa ešte spinká
vďaka Ti za národ
otec Andrej Hlinka

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 29, 6. – 12. november 1991, s. 4.

JAROSLAV REZNÍK

PRECHÁDZKA PO NÁMESTÍ ANDREJA HLINKU

.....

Umkli včely v jarných kvetov líp
a kvapky z fontány stíšili svoj hlas;
i múry domov opreli sa bokmi o seba
a zvony na veži zatajili čas.

A Scotus Viator – vietor na nádraží –
sťa vánok pod lesom prehltol svoj vzdych
a z teplých lúčov večer urobil si
slniečny mostík až na vzdialený Mních.

Utíchli kroky v podvečernom parku
i kvety zotreli svoj farebný rúž;
a v teplom tieni stromov objavil sa
do seba stíchnutý, striebrovlasý muž:

to Andrej Hlinka vyšiel si na prechádzku
na svoje zamyslené námestie...

Zdroj: Ružomberský hlas, roč. IV, č. 16, 20. august 1993,
príloha Matičný hlas, s. 1.

GUSTÁV HUPKA

OROL NAD TATRAMI

.....

(1990)

Ty si ten orol nad Tatrami,
ty si ten otec Slovenska,
tvoj duch je v domovine s nami
v dejinných búrkach dodneska.

Vlast' naša drahá, putá zahod',
dlho si žila v opare,
aj omšu s Hlinkom slúžil národ,
z námestí boli oltáre.

V slobode je spev zvonov skrytý,
a svätí naše počiny
a živí staré slávne mýty.

Keď z dejín zavial vánok svieži
pre večnú slávu otčiny,
Slovensko žehná dvojkríž z veží.

Zdroj: Archív RKFÚ Dolné Dubové. Kópia v zbierke autora.

LADISLAV LAJČIAK

PRAVDA SI NÁJDE SVOJHO TRPITEĽA
(ANDREJ HLINKA)

.....

Pozrieť sa pravde do očí
a priznať si vinu
Mocní to nikdy nespravia
i keby svet mal zhynúť

Ak sa im niekto znepáči
či stojí zlému v ceste
Zosnújú siete úkladné
a dlane zmenia v päste

Takým čo zbúdzal svedomie
bol aj kňaz Andrej Hlinka
Zástanca práca pre svoj ľud
krášli ho mnohá sinka

Najväčšia možná pohana
Keď odňatá mu berla
Kňaz pre ňu žije a aj mrie
oči sa slzou sperlia

Vláčený súdmi svetskými
kladú mu ťažkú vinu
že ľud svoj nikdy nezaprel
nedal mu vo tme zhynúť

...

Hlinka sa bránil statočne
ako to len on vedel
Vzpriamený
pevný
zmužilý
ruky mal na kríž späť

Nie je to viac už obrana
veď necíti sa vinný
skôr svojich sudcov pobáda
hanbiť sa za ich činy

No súd' svoje obete
je spôsob osvedčený
veď každý správny despota
si týchto služieb cení

A Hlinku treba pokoriť
pastier je nebezpečný
Stádo si ľahko ustrážia
jeho sa boja väčšími

Hviezdny čas Hlinkov nadišiel
v tisícdeväťstosiedmom
keď v jeho rodnej dedine
ľudia sa zomkli pred zlom

Nechceli chrám dať posvätiť
bez svojho miláčika
pokľakli na zem dúfajúc
pozmeniť tvrdý príkaz

Keby však mocnár ustúpil
od svojho rozhodnutia?
Svätiť sa bude stoj čo stoj
darmo sa ľudia rmútia

A tak sa stalo v Černovej
čo dosiaľ nikde v svete
vraždenie miesto posviacky
chýr o tom všade letel

Na tisíc rokov rokúcich
boli sme cudzích rabmi
v Černovej padli okovy
vypučal rodu mládnik

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. VIII, č. 43, 1997,
Mimoriadna príloha – 90. výročie Černovskej tragédie, s. II.

PETER VALO

ODPUŠŤ MI OTEC, ŽE SOM ŤA ZAPREL...

(NAD RAKVOU ANDREJA HLINKU POD DÓMOM SV. MARTINA)

.....

Odpusť mi otec,
že som ťa zaprel,
dejiny vnímal bez Osôb,
kým ty si bez vlastnej viny
nemohol mať
ani len vlastný hrob.

Prázdne je miesto,
kde ležalo telo,
hľadať ho musí,
ten kto zaváhal,
keď vysloviť meno
bez nadávky,
bola odvaha.

Odpusť nám otec,
ako si vždy odpúšťal
svojim vinníkom
a potom vystúp z temných vrát
na svetlo srdca
v nás
sa vráť.

Zdroj: Slovenský národ, roč. I, č. 11, 26. júla 1990, s. 11.

JÁN RAJNIČ

SPOMIENKY (1938 – 1992)

.....

Dačo na trinásty len
ubiehalo mi
Čo také chlapča chápe...?
Smútočné bim-bam zuní
mu ušami
Zastane, rozmýšľa
a plače...

Z rádia odkiaľsi hlásia:
„Barda Slovače už pochovať idú...“
Ružomberok šumí, dušu
chlapca kmása
Lež sny Hlinku – otca
osudné mu budú
Za hrud' zeme rodnú
potajme si horí...
Už k horám, už na front,
v mieri i vždy, náhle
K pravde i slobode
húšťavou si mieri
A čo hoc aj zbitý
– v dobro verí stále

...

Odkaz Hlinkov, živý,
vždy silu mu dáva
S krajanmi spod Tatier
Už rána zrelšie máva...
Toť hostina – zvrchovaných
vatier!

Zdroj: Nový Slovák, roč. III, č. 198, 22. august 1992, s. 10.

VILIAM HORNÁČEK

OTEC NÁRODA

.....

(Bratislava, august 2019, rukopis)

Už v lone svojej
slovenskej matky
– než začal vlastný osud žiť
cítil to jasne a vedel presne
– mal na to výnimočný cit
kedy sa pre svoj
SLOVENSKÝ NÁROD
má a musí narodiť!

V čase keď vyli
vražedné svorky
okolo nášho košiara...
A múdry osud
– už do kolísky
dal mu poslanie farára
Pastiera duší
a vodcu ľudí
– čo láskou srdcia otvára...
Srdcia tých verných
čo národ kladú
nad svoj osobný záujem
a obetujú
aj vlastný život
– pre svoj národ a rodnú zem

...

Sväté poslanie
byť otcom – vodcom
milovaného národa
prijal s pokorou
však aj s hrdosťou
– s prísahou, že sa nepoddá!
Nezískal si ho
pre cudzie ciele
– ani cukor a ani bič
Heslo mal jedno:
DRŽME SA VEDNO
PRE NÁROD VŠETKO, SEBE NIČ!

Hoci zradcovia
a zapredanci
sypali mu pod nohy hrach
– ani v parížoch
peštiach či v prahách
nikdy ho nepremohol strach
Že ako Slovák
bojoval slovom
určite nie je náhoda
Jeho cieľ bol vždy
PROSPECH NÁRODA
ROVNOPRÁVNOSŤ A SLOBODA!

Vždy v prvom rade
vždy ako vodca
– vždy mal blízko od slov k činu
či za slovenskú

autonómiu
lebo v zápasoch
za tú našu slovenčinu!

A vďak za vernú
službu národu?
O tom je takmer škoda slov!
Odmenili ho
cudzie väzenia
– Segedín, Praha a Mírov...
Kde ho tí, ktorí
nám vtedy vládli
uvrhli za mreže žalárov!
Od maďarónov
a šovinistov
nič prekvapivé,
nič nové...
No českí bratia
– ho za to isté
internovali v Mírove

Kultúrny národ
ctí otcov – vodcov
– čo ho vyslobodili z tmy
Pred tvárou zásluh
Andreja Hlinku
– s úctou si kľaknime aj my!
S úprimnou vďakou
za dar najväčší
– za dar nezištnej obety

...

Nech mu to všetko
čím chránil národ
– na večnej ceste posvieti!

Čím národ chránil
a aj zachránil?
Úprimnou láskou k svojeti!
Kiež vďačný pozdrav
s rovnakou láskou
až k jeho výškam doletí!
Zvestovať, že v ňom
OTCA NÁRODA
ctia si roduverné deti
a povedať mu
že vždy ochránia
– čo nám odkázal v záveti

Aby náš národ
nikdy viac nežil
– bez slobody a bez mena!
A naše pranie
do budúcnosti?
Nech s nami v pravde
OTEC NÁRODA
– aj v ďalších bojoch vytrvá
A nech nám osud
viac takých synov
otcov a vodcov požehná!

DOSLOV

Táto antológia veršov – starostlivo zostavená Martinom Lackom – je presvedčivým svedectvom úcty, akej sa Hlinka medzi Slovákami tešil. Súčasne je aj vrelým prejavom vďačnosti za jeho prácu a vedúcu úlohu v úsilí o duchovné a materiálne dobro národa. Poetickým slovom sa tu potvrdzuje, že Hlinkov podiel na politickom a sociálnom povznesení národa je neoceniteľný.

Od prvých rokov svojho dospelého života až po smrť Hlinka sa usiloval o to, aby pracovitý slovenský ľud, z ktorého vyšiel, mohol zaujať také miesto medzi kultúrnymi národmi Európy, aké mu zaslužiene patrí. Ako vyjadrenie svojho životného cieľa si vybral heslo, ktoré bolo programom slovenských vysťahovalcov v Amerike a ktoré od roku 1891 bolo (a dodnes je) hrubými literami vysádzané na prvej strane týždenníka *Jednota* – tlačového orgánu Prvej slovenskej katolíckej jednoty – *Za Boha a národ!* Hlinka často opakoval toto heslo a rozviedol ho do presnejšej a zrozumiteľnejšej podoby: *Za Boha život, za národ slobodu!*

V boji za dôstojné postavenie národa Hlinka nikdy neprestával. Slovom a písmom kritizoval všetko, čo podľa jeho názoru bolo nespravodlivé, nesprávne a škodlivé. Burcoval a prebúdzať z pasivity do pozitívnej a plodonosnej práce. Nebojácne presadzoval, čo národu patrí. Nedal sa odstrašiť presilou, ani zlomiť zlobou a násilím protivníka.

Takto v očiach národa jeho postava postupne nadobúdala črty ľudového hrdinu, ktorého – v slovách Karola Kuzmányho – „dar nezviedol, hrozba nesklonila“. Väzenie v Segedíne v r. 1907 – 1908 a po prevrate v Mírove a Brodku (1919 – 1920) nezlomili jeho bojového ducha, iba ho posilnili v odhodlaní pokračovať. Svojim spolupracovníkom hovorieval: „Keď je idea hodná toho, aby za ňu človek trpel, je o to hodnejšia, aby za ňu bojoval.“

Hlinka vrúcne miloval svoj národ a v poslednom roku svojho života tieto svoje city dával najavo dôrazne a otvorene. Urobil tak na manifestácii za Pittsburskú dohodu v Bratislave v Turíčnu nedeľu, 5. júna 1938. Toto ľudové zhromaždenie bolo jeho posledným verejným vystúpenie a svoj príhovor k zhromaždeným zakončil slovami: „Národe môj, milujem ťa; a či budem žiť, alebo v zemi hniť, milovať ťa neprestanem.“

O dva mesiace neskôršie (13. augusta 1938), keď už ležal na smrteľnej posteli, nadiktoval svoj posledný odkaz národu. Tu tiež opakuje, že zmyslom a cieľom jeho života bol Boh a národ: „Žehnám tvoju prácu, žehnám tvojmu boju. Boh ti pomáhaj, Boh ťa opatruj, buď s Bohom, národe môj“!

Hlinkov pevný postoj, nezlomená vôľa a neochvejná viera mu zaistili vo vďačnom národe také dôveryhodné postavenie, že to museli – i keď občas s nevôľou – rešpektovať aj jeho politickí a ideoví protivníci. Jeden z nich, predseda česko-slovenskej vlády Milan Hodža, v záchvate úprimnosti to formuloval takto (nad rakvou A. Hlinku na pohrebe v Ružomberku 20. augusta 1938): „Boli sme šťastní, že Prozreteľnosť dala práve jeho plachému ľudu tvrdého vodcu, ktorého národný rozhľad bol nesený nielen rozvahou, ale tiež útočnou silou urazenej národnej dôstojnosti.“

A keď je už zmienka o smrti a pohrebe Andreja Hlinku, tu sa patrí poukázať, že jeho pohreb bol mohutnou celonárodnou manifestáciou, kde ľud svojou prítomnosťou odplácal Hlinkovi jeho vreľú a trvalú lásku k národu. Dobová tlač súhlasne informovala, že taký prejav účasti národa v našich dejinách ešte nebol. Popri účasti duchovenstva (štyria biskupi, Ján Vojtaššák, Michal Bubnič, Marián Blaha, Jozef Čársky), predstaviteľov vlády, parlamentu, kultúrnych ustanovizní, náboženských a stavovských spolkov a organizácií, 920 kňazov, na pohreb prišlo vyše 80 000 smútiacich účastníkov zo všetkých oblastí Slovenska a zo zahraničia. Do Ružomberka bolo vypravených 17 osobitných vlakov. Toto bol ďalší viditeľný dôkaz

úcty, akú vďační Slováci prejavovali voči tomu, ktorého už za jeho života nazývali „Otcom národa“.

Martinom Lackom zostavená antológia je iba jednou stránkou tohto celonárodného cítenia. Hlinka bol totiž nielen objektom pozornosti mnohých známych a menej známych postáv slovenskej literatúry, ale tešil sa pozornosti aj anonymných a neznámych slovenských ľudových básnikov, ktorí podľa príkladu štúrovcov, skladali „hlinkovské“ verše na nápev ľudových piesní. I keď tieto ľudové skladby nespĺňajú vždy kritéria umeleckej literatúry, majú svoju dokumentárnu hodnotu. Bohužiaľ, tieto plody ľudového umenia žili iba v pamäti národa a nie sú zachytené na stránkach novín, časopisov, alebo kníh. Tých čo sa ešte na ne pamätajú, je stále menej a menej.

Nech mi je tu dovolené načrieť do vlastnej pamäti. Napriek mojím 98 rokom ešte stále si viem spomenúť na niektoré z nich. Napríklad na pesničku, ktorú sme spievali na nápev ľudovej piesne „A v tej našej záhradôčke...“:

*A v tej našej záhradôčke býva veľký mráz;
a v tej našej Republike vládne krivda zas.
Príde Hlinka z Ružomberku,
prinesie nám slobodienku
a v tej našej Republike bude dobre zas.*

Iným popevkom tohto žánru bola pieseň, z ktorej si pamätám iba prvú slohu:

*Ide rýchlik z Bratislavy do Trnavy
a z Trnavy cez Piešťany do Žiliny,
zo Žiliny do Ružomberka,
ta, kde žije otec vlasti Andrej Hlinka...*

V predvolebnej kampani v roku 1935 (keď Hlinkova strana mala kandidátku č. 7) sa po slovenských dedinách spievalo:

*Hore Váhom, dolu Váhom, dúha vodu pije.
Kto za Hlinkom pochoduje, sláva mu, nech žije!
Hore Hronom dolu Hronom, dúha vodu pije.
Kto číslo sedem hlasuje, sláva mu nech žije!*

A na záver pieseň, o ktorej sa hovorilo, že je „orlovská hymna“. Telocvičná jednota *Orol* bola organizáciou mladých, šport a telesnú výchovu milujúcich Hlinkových stúpencov. Bola čosi ako katolícka protiváha českej/československej organizácie *Sokol*. Orli i orlice v parádnych uniformách, občasne pochodovali pred Andrejom Hlinkom a tvorili akoby čestnú stráž okolo jeho tribúny, keď chodieval rečníť a burcovať na početných ľudových zhromaždeniach po celom Slovensku:

*A ty úbohé Slovensko, akože sa máš?
Keď mnoho zlých a podlých nepriateľov máš?
Len nezúfaj, spoliehaj sa na svojich synov,
ktorí ťa chcú oslobodiť od nepriateľov.*

*Boh dal, že sa na Slovensku Hlinka narodil,
aby ľudu na obranu Orla založil;
Všetci orli a orlice pôjdu bojovať,
v čestnom boji za slobodu jemu pomáhajú.*

*...Všetci máme povďační byť nášmu otcovi,
horlivému farárovi Andrej Hlinkovi,
len aby mu milý Pán Boh život predĺžil,
by sa ešte na Slovensku slobody dožil;
Len aby mu milý Pán Boh sily, zdravia dal,
by sa ešte na Slovensku slobody dočkal.*

Andrej Hlinka, bojovník za prirodzené práva svojho národa.
Nech táto antológia poézie oživí v srdciach súčasníkov pietnu
spomienku naňho!
Češť jeho pamiatke!

František Vnuk
22. mája 2024
Myrtle Bank, Austrália

ANDREJ HLINKA V POÉZII

Martin Lacko (zost.)

Vydavateľ:
Slovenský dejepisný spolok
Bytča 2024

2. doplnené a rozšírené vydanie, 249 s.

Zostavovateľ a zodpovedný redaktor: Martin Lacko
Grafické spracovanie a sadzba: Ivan Varšo

© Martin Lacko
© Slovenský dejepisný spolok

ISBN 978-80-973443-7-5

